Opłata poczowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען — הײַנט 10 זײַטען

נײַער פאלקסבלאט

№ 100 | Łódź, Niedziela, 1 maj 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, כ״ה ניסן תרצ״ב | № 100

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אכזריות׳דיגע אנטיסעמיטישע עקסצעסן

געגען יודישע אקאדעמיקער אויף דער ווינער אוניווערסיטעט

כוליגאנעס טוו אויס נאקעט און פערפייניגען 7 יודישע סטודענטען

וויען, 30. (יט״א טעלעגראפיש). די נאצי־יאנאל-סאציאליסטען האבען געפייערט דעם וואוקסען די היטלעריסטישע שטימען אין עסטרייך, דורך נענייען די ווילדע אנטיסעמיטישע ארגיעס אויף די יודישע סטודענטען. די כוליגאנעס האבען פער־שפארט די יודישע סטודענטען אין איין צימער, און זיי מערדערליך געשלאגען, 7 יודישע סטודענ־טען זענען דערביי אויף אנ׳אכזריות׳דיגען אופן פערפייניגט געווארען, ביי פיל יודישע סטודענטען האבען די כוליגאנעס אראפגעריסען די קליידער און די שיך, כדי זיי זאלען נישט קענען עטלויפען. די, וואס האבען זיך געוואלט ראטעווען פון די מערדערישע הענד, האבען די ווילדע הימלעריסטען אראפגעווארפען פון די שטיגען פון דריטען שטאק.

אויך אין אנדערע הויכשולען, זענען יודישע אקאדעמיקער בלוטיג צעשלאגען געווארען.

פאצי גערהארד. נעכטען בייטאג האט צווישען פארל אויסגעבראכען א מחלוקה און אין רעזולטאט האט ג. ארויסגעכאפט א רעוואלווער און אויסגע־שאסען אויף זיין געליבטע און נאכדעם אין זיך אויך אריינגעשאסען.

אין א שווערען צושטאנד האט מען ביידען אפגעפיהרט אין שפיטאל.

א בלוטיגע ליבעס־טראגעדיע אין טאמאשאוו

טאמאשאוו, 30. (טעלעפאניש) די 43-יעה־ריגע רויזע ל. א רייכע פרוי, האט געוואוינט אין טאמאשאוו, צוזאמען מיט איהר געליבטען באני־

דער יודישער פליישער־פעראיין

(פיעטריק. 24) פאדערט אויף אלע מיט־גלידער אנטיילצונעהמען אין דער לויה פון אונזער פערשטארבענעם מיטגליד

נ״ע

ישעיה יחיאל ווייסקאפף

וואס קומט פאר היינט, זונטאג, דעם 1-טען מאי 1932, 1 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז, נאפיורקאווסקיעגא 3, כדי אבצוגעבען דעם פערשטארבענעם דעם לעצטען כבוד. די פערוואלטונג.

די טערקישע דעלעגאציע אין מאסקווע

מאסקווע, 30 (ספ.) די טערקישע דעלע־גאציע איז ביי איהר אנקומען אויפ׳ן מאסקווער וואקזאל בעגעגענט געווארען מיט גרויס כבוד דורך א רייהע הויכע סאוויעט-בעאמטע. דער וועג צו דער ווילע, וואס איז בעשטימט געווארען אלס א דירה פאר׳ן טערקישען פרעמיער, פאר׳ן טער־קישען אויסערן-מיניסטער און דער גאנצער סוויטע זייערע, איז דעקארירט געווען מיט טערקישע און סאוויעטישע פלאגען.

די אפיציעלע אויפנאמע פון דער דעלעגאציע דארף פארקומען אין קרעמל. דער פארזיצער פון דער סאוויעטישער רעגירונג (ראט פון פאלקס־קאמיסארען) מאלאטאוו האט צו דער אויפנאמע איינגעלאדען דעם גאנצען דיפלאמאטישען קארפוס (די פערטרעטער פון די אויסלענדישע מלוכות) און די קארעספאנדענטען פון דער אויסלענדישער פרעסע.

די סאוויעטישע פרעסע שטרייכט אונטער, אז די פריינדשאפט, וואס איז מיט 12 יאהר צו־ריק געשלאסען געווארען צווישען טערקיי און די סאוויעטען, איז באזירט אויף געמיינזאמע, זעהר וויכטיגע אינטערעסען. די אינטערעסען פון ראטען־פערבאנד און טערקיי אין דער אויסערן-פאליטיק פאלען זיך אינגאנצען צוזאמען און זענען א מעכ־טיגער פאקטאר פון שלום. אין 1931 האט ליטווי־נאוו (דער קאמיסאר פאר אויסלענדישע ענינים) בעזוכט אנגארע (די הויפט-שטאט פון טערקיי) און האט דורך דעם נאכאמאל בעשטעטיגט די פריינד־שאפט. דער אפמאך איז פערלענגערט געווארען אויף נייע 5 יאהר. די געגענזייטיגע ווירטשאפט־ליכע בעציהונגען וואקסען.

יאפאניש מיליטער אויפ׳ן מאנדזשורער פראנט

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.) אין קאבע און אין אסאקא האט מען היינט אראפגעלאזען מילי־טער, וואס איז בעשטימט אויפ׳ן מאנדזשורער פראנט.

אין משך פון דער וואך וועט מען ארויס־שיקען 30,000 זעלנער.

ASEKURACJA ■ פערזיכערונגען

פון פאבריקען געגען פייער, אלער ארט סחורה־לאגערן געגען פייער און גנבה.

וואוינונגען געגען פייער און גנבה

ווי אויך טראנספארט־פערזיכערונגען פיהרט אויס רעעל און פינקטליך אויף גינסטיגע בעדינגונגען

מרדכי חיים רומקאווסקי

קילינסקיעגא 105, טעל. 50-112.

2661

36 טוך־ און קארט־לאגער 36

Bcia A. i R. MILGROM

fr., I piętro PIOTRKOWSKA 36 telef. 225-95

מיר עמפפעהלען צום פריהלינג און זומער־סעזאן

די נייעסטע אנציגער און פאלטא־שטאפן

פון די בעסטע ביליצער, טאמאשאווער און לעאנארד׳ס, ווי אויך דאמען־מענטעל

גרויסער אויסוואהל!

36 הורט און דעטייל! ■ ביליגע פרייזען! 36

באמבע-אטענטאט
אויפ'ן יאפאנישען גענעראל-שטאב

קרבנות פון אטענטאט אויף די יאפאנישע גענעראלן

לאנדאן, 30. (ספ.) פרייטאג 11 פריה האט מען אין שאנכאי געמאכט אנ'אנפאל אויפ'ן יאפאנישען גענעראל-שטאב. א קארעאנער האט געווארפען א באמבע בעת א מיליטערישען פאראד. עס זענען שווער פערוואונדעט געווארען די גענעראלען אויעדא און שיראקאווא און דער אדמיראל נאמורא.

דער פאראד איז פארגעקומען צוליב'ן געבורטס טאג פון יאפאנישען אימפעראטאר, אין שאנכאיער פארק האנג-קיוו. דער אויפרייס איז געווען אזוי שטארק אז מען האט א פאר מינוט צוליב'ן רויך גאר נישט געקאנט זעהען. מיליטער האט באלד ארומגערינגעלט די אויפגעריסענע טריבונע און צעשפעלט וואכען ביי אלע ארויסגענג.

פון אונטער די חורבות האט מען דעם ערשטען ארויסגענומען א שווער-פערוואונדעטען דעם יאפאנישען קאנסול אין כארבין שיגימיטסו, ער האט בעוויזען ארויסצורעדען די ווערטער: „ראטעוועט דעם אדמיראל" און איז געפאלען אין חלשות. באלד האט מען אויפגעהויבען די צוויי דערמאנטע גענעראלען און דעם אדמיראל נאמורא. גענ. אויעדא האט קוים געזשיפעט. נאך צוויי אפיצירען, וואס האבען זיך געפונען אויף דער טריבונע, זענען אפגעקומען מיט לייכטערע וואונדען.

ארעסטירט האט מען א גאנצע רייה פערזאנען, צווישען זיי איינעם א קארעאנער, וועלכען מען איז חושד, אז ער האט עס געווארפען די באמבע.

לאנדאן, 30. (ספ.) די יאפאנישע זשאנדארמעריע פערזיכערט, אז דער ארעסטירטער קארעאנער איגהאקיטסו, 25 יאהר אלט, איז טאקע דער, וואס האט געווארפען די באמבע. מען האט אריעסטירט נאך 7 כינעזער, אלס זיינע מיטהעלפער. דער צושטאנד פון די פערוואונדעטע איז א שווערער, בעזונדער פון קאנסול שיגעמיטסו — האט איינגאנצען א צעפיצעלטען פוס — און פון גענ. שיראקאווא, וואס האט בעקומען שווערע וואונדען אין קאפ. גענ. אויעדא איז אויך פערוואונדעט אין פוס און אדמיראל נאמורא אין קאפ.

שאנכאי, 30, (ספ.) די געווארפענע באמבע האט שטארק געווירקט אויף די פערספעקטיווען פון שלום אויפ'ן ווייטען מזרח. מען רעכענט, אז יאפאן וועט גאר שטארק רעאגירען אויפ'ן אנפאל.

לאנדאן, 30, (ספ.) די ידיעה וועגען באמבע-אנפאל האט געמאכט אנ'אומגעהויערען איינדרוק אין טאקיא. עס קומען פאר מאניפעסטאציעס. מען רוקט ארויס בעשולדיגונגען געגען די סאוויעטען, אז זיי האבען ארגאניזירט דעם אטענטאט. די סאוויעטישע אמבאסאדע ווערט געהיט דורך פאליציי, ווייל מען האט מורא פאר עקסצעסען מצד דעם המון.

לאנדאן, 30. (ספ.) לויט ווייטער ידיעות זענען נאך פערוואונדעט געווארען אויך דער אדמיראל שימאדא און דער גענעראל טאשירא און א רייה מיליטער-לייט פון קלענערע ראנגעס.

בעלאגערונגס-צושטאנד

לאנדאן, 30. (ספ. טעל.) אין קוואנטאל האנג-קיו האבען די יאפאנער ערקלערט בעלאגערונגס-צושטאנד. אלע וויכטיגסטע פונקטען זענען פערשטארקט געווארען דורך מיליטער.

צווישען די 7 ארעסטירטע געפינט זיך אויך דער וועכטער פון פארק, וועלכער איז א רוס. א יאפאנישע אפטיילונג האט ארומגערינגעלט די וואוינונג פון אנ'אמעריקאנער בעאמטען, וועלכען מען איז חושד, אז ער האט א שייכות צום אנפאל. די אויפרעגונג צווישען די יאפאנער איז געוואלדיג.

דער יאפאנישער קאנסול אין באנקין שיגעמיטסו איז שווער פערוואונדעט.

ווער האט אויסגעפיהרט דעם אטענטאט

לאנדאן, 30. (ספ.) די יאפאנער זענען אין דער מיינונג, אז דעם אטענטאט האבען אויסגעפיהרט א קארעאנעשע מיליטערישע ארגאניזאציע, וועלכע געפינט זיך אויף דער טעריטאריע פון דער פראנצויזישער קאנצעסיע אין שאנכאי.

וועגען וואפענשטילשטאנד

לאנדאן, 30, (ספ. טעל.) מצד דער יאפאנישער רעגירונג איז מען מודיע, אז עס וועט זיך פערשפעטיגען דאס שליסען א וואפענשטילשטאנד.

ענגלאנד וועגען אטענטאט

לאנדאן, 30. (ספ. טעל.) דער ענגלישער אויסערן-מיניסטער סימאן האט, אין נאמען פון מאקדאנאלדען, אויסגעדריקט דעם יאפאנישען דעלעגאט אין גענף זיין בעדויערען צוליב'ן אטענטאט.

פון לאנדאן האט מען ארויסגעשיקט צום יאפאנישען אויסערן-מיניסטער אין טאקיא א הארציגע דעפעשע, אויסדריקענדיג דער יאפאנישער רעגירונג מיטגעפיהל און סימפאטיע מצד דער ענגלישער רעגירונג.

די ענגלישע פרעסע טוט שטרענג פערורטיילען דעם אטענטאט צוליב דעם, וואס די מיטגלידער פון דער יאפאנישער דעלעגאציע זענען פערוואונדעט דאך רעדט מען נאך נישט וועגען שיקען פערשטארקונגען קיין שאנכאי.

איינדרוק אין גענף

גענף, 30. (ספ. טעל.) אין די דיפלאמאטישע קרייזען האט דער אנפאל ארויסגערופען א גרויס אונרוהיגקייט.

מצד יאפאן איז מען מודיע, אז די אונטערהאנדלונגען וועגען וואפען - שטילשטאנד וועלען ווייטער געפיהרט ווערען.

געשטארבען א פערוואונדעטער

שאנכאי, 30. (ספ. טעל.) בייגאכט איז געשטארבען איינער פון די פערוואונדעטע, דער פרעזעס פון דער יאפאנישער קאלאניע אין שאנכאי קאוואבאטא.

יאפאנישע רעגירונג וועט נישט ציהען קיין שום קאנסעקווענצען

לאנדאן, 30. (ספ. טעל.) אין אנ'אפיציעלען קאמוניקאט ערקלערט די יאפאנישע רעגירונג, אז זי מאכט נישט פעראנטווארטליך די כינעזער פאר'ן אטענטאט און זי וועט נישט ציהען קיין שום קאנסעקווענצען געגען די כינעזער.

גענעראל אויעדא — גענעראל שיראקאווא — אדמיראל נאמורא

ווי אזוי עס איז פארגעקומען דער אטענטאט

פאריז, 30. (ספ. טעל.) די פראנצויזישע פרעסע גיט איבער פון אנ'עדות ראיה וואס עס איז פארגעקומען אין שאנכאי.

דעם פאראד האבען בייגעוואוינט העכער 20,000 מענשען, ס'רוב יאפאנער, דער פאראד איז פארגעקומען אין דער פולער ארדנונג.

ארום 11 א זייגער האט זיך אנגעהויבען דער צווייטער טייל פון דער פייערונג אין וועלכען עס האבען זיך שוין נישט בעטייליגט די פארשטעהער פון די אנדערע מלוכות.

פלוצים האט זיך דערהערט אנ'אויפרייס, פון המון האט מען געווארפען א באמבע, ... זעלנער האבען אויף דער טריבונע געזעהען די בעוועגונג פון טעראריסט, נאר שטערען דעם אטענטאט, האבען זיי נישט בעוויזען.

א יאפאנישער דענקמאל פאר די געפאלענע זעלנער

זיכערע הילף און א רפואה

אהין א אפעראציע, אן בלוט, אהין א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פעלט ארויין אין דעם פיס און דער קראנקער איזאין א גרויסער סכנת דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעלע בעהאנדלונג מיט הייל-ארטאפעדישע גומי-באנדאזשען פאר מענער, פרויען און קינדער.

די פאטאגראפיע שטעלט פאר דעם בעריהמטען ספעציאליסט ה' דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) וועלכער האט א חוץ זיין האנארער בעקומען בעזונדערס פון ה' ב. מאלערמאן א גרויסע בעלוינונג פאר דער אויסקורירונג פון ברוך אהן אפעראציע אין דער צייט, ווען ס'האט איהם געדראהט דער טויט צוליב ברוך-גאנגרענע.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZAŃSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

דאנקזאגונג.

דעם ה' דיר. י. ראפאפארט, דעם ספעציאליסט פון דער הייל-ארטאפעדיע, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, דאנק איך הערצליך פאר'ן אויסהיילען מיין קינד פון א שווערער פערקריפלונג (פעראליזש פון די פיס) דורכ'ן פערלעגען א ספעציעלען הייל-ארטאפעדישען נארסעט לויט זיין מעטאדע. דאס קינד איז איצט געזונד און גלייך.

(—) **Szklarowie.**

רעשטעז

לאדז, נאוואמיעסקא 5
פראנט, 2-טער שטאק
פערשידענע קאמגארנס.
ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער
אויף אנציגער און פאלטענס
ווי אויך די מאדערנסטע דאמען-שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך, ביי
SZCZĘSLIWY
גערעכנט נאר
אין פראנט, II שטאק

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאווניע פון זעלבסטאנדיגע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: אקלארמעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. א. וו.
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.03 נאכמיטאג.

אונזערע הארציגע
עטקע און יאקוב בורשטין
(ווארשא)
צו זייער שמחה פון דעם ניי-געבוירען
טעכטער'ל
אונזערע ווארימסטע ברכות.
גוטשא און מאיר לייזער רייך (לאדז)
2590

רעסטאראן „PICCADILLY"
1 זאוואדזקא 1, טעל. 203-40
מאכט בעקאנט, אז פון היינט, זונטאג, ד. 1. מאי 1932 איז אונזער גוט בעקאנטע און געשמאקהאפטע כשר'ע קיך ווייטער טעטיג און גיט ארויס טעגליך די גוט בעקאנטע
געשמאקהאפטע מיטאגען
צו 2 זל. און 2.50 זל.
מילכיגע פריהשטיקען ווערען ארויסגעגעבען פון 6 א זייגער פריה ווי אויך אוונד-ברויטען פון 5 גענג 1.40 זל.
נארמאלע רעסטאראציאנס-פרייזען פון 6 פריה ביז 12 ביינאכט.
סאלידע בעדינונג! סאלידע בעדינונג!

אנאנסען אין פאלקסבלאט
האבן דעם גרעסטען ערפאלג

פרעמיער פריסטאר און מיניסטער זאלעסקי ביים מלוכה-פרעזידענט אין שלאס

וו א ר ש א, 30 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) פרעמיער פריסטאר איז אויפגענומען געווארען דורכ'ן מלוכה-פרעזידענט אויף א לענגערע אודיענץ, וואס איז פארביגעגאנגען מיט די ווירטשאפטליכע פראגען, וואס זענען בעהאנדעלט געווארען אויף דער קאנפערענץ פון די געוועזענע פרעמיערען אין שלאס.

וו א ר ש א, 30 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער מלוכה-פרעזידענט האט היינט אויפגענומען דעם אויסערן-מיניסטער אויגוסט זאלעסקי און מיט איהם אפגעהאלטען א לענגערע קאנפערענץ.

פראפ. בארטעל זאל ווערען פרעזעס פון א ספעציעלען ווירטשאפטס-ראט

וו א ר ש א, 30 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) עס קורסירען קלאנגען, אז עס זאל געגרינדעט ווערען א ספעציעלער ווירטשאפטס-ראט מיט'ן אנטייל פון געוועזענע פרעמיערען פון די נאך-מאי-רעגירונגען, פון פאכלייט און פארשטעהער פון ווירטשאפטליכע אינסטיטוציעס.

צום 1-טען מאי אין ווארשא

וו א ר ש א, 30 (טעל.) דער פאליציי-אישער שטאב פאר'ן יודישען ראיאן אין 1-טען מאי איז היי-יאהר איבערגעטראגען געווארען פון פיגפטען אין פערטען קאמיסאריאט אויף ניזקא 10. דאס איז געשעהען צוליב דעם, וואס היי-יאהר אין 1-טען מאי וועלען זיך די יודישע ארבייטער-דעמאנסטראציעס, דאס רוב קאנצענטרירען אין ראיאן פון 4 קאמיסאריאט. אלס מומחה איבער די יודישע ארבייטער-דעמאנסטראציעס איז צום שטאב צוגעטיילט געווארען דער רעפערענט פאר יודישע ענינים ביים רעגירונגס קאמיסאריאט ה' דניאל שטיינבאק.

די קאנדידאטען אויף פרעזידענט פון די פאראייניגטע שטאטען

הובער
(רעפובליקאנער פארטיי)

אל סמיט
(דעמאקראטען)

פראנקלין רוזוועלט
(רעפובליקאנער)

גארנער
(דעמאקראטען)

פראצעס פון אנטיסעמיטען-טערא-ריסטען אין בולגאריען

פאר שאנטאזשירען יודישע סוחרים

ס א פ י א. (יט"א) אין היגען געריכט האט זיך אנגעהויבען דער פראצעס פון די 2 הויפט-ארגאניזאטארען פון אנטי-יודישען טעראר אין בולגאריע, דימיטר קאצאקטשעוו און ראדאן ראדעוו. די טעראר-באנדע האט מיט פערשידענע פערברעכערישע מיטלען אויסגעפרעסט געלד ביי יודישע סוחרים און פארשטעהער פון דער אינטעליגענץ. דו פראקוראטור האט ארויסגערופען 63 עדות און 2 עקספערטען. די פערטיידיגונג האט פארגעשטעלט 23 עדות.

תיכף ווי די געריכטס-פערהאנדלונגען האבען זיך אנגעהויבען איז די פערטיידיגונג ארויסגעטרעטען מיט א פארשלאג אפצולעגען דעם פראצעס. דאס געריכט האט דערצו מסכים געווען, מחמת אין לעצטען מאמענט האבען די הויפט-עדות מצד דער פאליציי — דער פ ליציי-דירעקטאר און שעף פון דער פאליטישער פאליציי — זיך געשטעלט אויף דער זייט פון דער פערטיידיגונג.

די שטעלונג פון דער פאליציי האט ארויסגערופען די גרעסטע שטוינונג, מחמת עס איז געווען לחלוטין אונפערוואַרטעט, אז די פאליציי זאל זיך שטעלען אויפ'ן צד פון די כוליגאנעס-טעראריסטען, וועלכע האבען אין משך פון חדשים טעראריזירט הויפטזעכליך יודען, אבער אין פיל פאלען אויך נישט-יודען.

דער פראצעס איז בעשטימט געווארען אויף דעם 25-טען מאי. ווען די בעשולדיגטע קאלפאקטשעוו און ראדעוו האבען פערלאזען דעם געריכטס-בנין, זענען זיי אויפגענומען געווארען מיט אוואציעס דורך א גרויסער גרופע פון זייערע מיטהעלפער, וואס האבען זיך פערזאמעלט פאר'ן בנין.

סענסאציאנעלע ארכעאלאגישע אויסגראבונגען אין עזה

ענטדעקט א טונעל פון עזה ביז צו דער מדבר

לאנדאן (יט"א) דער בעקאנטער ענגלישער ארכעאלאג סער פלינדערס פעטרי האט פערעפנטליכט איינינגע רעזולטאטען פון די אויסגראבונגען, וואס זענען דאס לעצטע יאהר געפיהרט געווארען אונטער זיין לייטונג אין ארץ-ישראל א זעהר סענסאציאנעלע ענטדעקונג איז דורך זיין עקספעדיציע געמאכט געווארען אין דער געגענד פון עזה. עס איז נעמליך ענטדעקט געווארען א נייער טונעל, 500 יארד (אנ'ערך 450 מעטער) לאנג, וואס פיהרט פון דער שטאט עזה אין דער מדבר אריין.

דער טונעל געהט אונטער די אלטע שטאט-מויערען. ווי עס שיינט, איז דער טונעל געווען בעשטימט אלס ענטרינונגס-וועג בעת א סכנה אדער אלס א וועג פאר פלוצימדיגען אנפאל אויפ'ן שונא, וואס בעלאגערט די שטאט. א צווייטער קלענערער טונעל איז ענטדעקט געווארען אונטער די חורבות פון דעם הויפט-טויער פון עזה. דער דאזיגער טונעל איז געפלאסטערט אין זאמד-שטיינער. דער גאנצער שטח איז אבער נאך ווייניג אויסגעפארשט און די אויסגראבונגען קומען אן זעהר שווער. סער פלינדערס פעטרי האלט, אז עס וועט דויערען לפחות נאך 50 יאהר ביז עס וועט זיך איינגעבען אויסצוגראבען אלע חורבות און אויפקלערען זייער היסטארישע בעדייטונג.

רעוויזיאניסטען-קאנפערענץ אין תל-אביב

פארשלאג אפצונעהמען ביי ענגלאנד דעם א"י-מאנדאט

י ר ו ש ל י ם, (י.ט.א.) אין תל-אביב איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון דעם רעוויזיאניסטען-פערבאנד אין א"י. אין דער קאנפערענץ האבען זיך בעטייליגט 100 דעלעגאטען. עס איז פארגעלעזען געווארען א בריף פון וול. זשאבאטינסקי, אין וועלכען ער שרייבט וועגען דער נויטווענדיגקייט פון אנ'אקציע אויפ'ן אינטערנאציאנאלען פארום וועגען דעם, אז דער פעלקער-בונד-מאנדאט זאל אפגענומען ווערען ביי גרויס-בריטאניען און איבערגעגעבען ווערען אנ'אנדער מלוכה. ה' זשאבאטינסקי ערקלערט, אז א פעטיציע אין דעם זין וועט פארגעשטעלט ווערען דעם פעלקער-בונד

די וואהלען צו דער ירושלים'ער מוניציפאליטעט

אנפראגען אין ענגלישען פארלאמענט

לאנדאן (יט"א) אויף דער לעצטער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט האט דעפ. דייוויד גרענפעל (ליבעראליסט) אינטערפעלירט דעם קאלאניען-מיניסטער, ווען וועלען אין ירושלים פארקומען מוניציפאליטעט-וואהלען און צי וועלען אונטערגענומען ווערען שריט, אז די וואהלען זאלען ענטשפרעכען די פאדערונגען פון דעמאקראטישע אינסטיטוציעס.

דער אונטערשטאטס-סעקרעטאר סער ראבערט האמילטאן ערקלערט, אז קיין דעפיניטיווע תשובה קען ער נישט געבען, ער ווייס אבער, אז עס ווערט פראיעקטירט צו פעראָרדנען וואהלען גאכ'ן פערעפענטליכען דורך דער ארץ-ישראל-רעגירונג א ביישם וואהל-רעגולאמין. איגעיכען זאל א רעגולאמין-פראיעקט פארגעשלאגען ווערען צו דער בעטראכטונג פון די מוניציפאליטעטס-ראטען. סער ראבערט האמילטאן צווייפעלט נישט, אז דער רעגירונגס-פראיעקט וועט נעמען אין אכט די פאדערונג וועגען אפהיטען דעם דעמאקראטישען פרינציפ.

Samochody
i motocykle używane,
Kupno, sprzedaż, komis
zamiana.
Auto-Agencja
Gdańska 82 tel.189-28

ביירגער!

די ציהונג פון דער 24-טער מלוכה לאטעריע האבען מיר פערענדיגט מיט דער פרעמיע פון

175.000.— זל. וועלכע איז געפאלען אויף אונזער לאס № 72423!

מיר ווענדען זיך יעצט צו אייך מיט די 25-טע מלוכה-לאטעריע!

גרויסע שאנסען רייך צו ווערען!!! א קאלאסאלע צאהל פון גרויסע און מיטעלע געווינסען!!!

יעדער, וועלכער בעגעהרט גליק און וואהלשטאנד, דארף אונבעדינגט קויפען אונזער לאס!

ס. יאטקא

פיעטריקאווער 22
פיעטריקאווער 66
פאביאניץ, פל. דאמבר. 3.

נוצט אויס די געלעגענהייט! !!! די צייט איז קורץ!

אויפגעבונטעוועטע געגענד די יאפאנער אין מאנדזשוריע

ש א נ כ א י, 30 (ספ.) די יאפאנישע פרעס-ביורא טיילט מיט, אז דאס אנגרייפענדע מיליטער אויף אמוי (א גרויסער פארט אין דרום פון פוזיאער פראווינץ) בעשטייט פון 20 טויזענד מאן. די זעלנער טראגען אויף די הענט בענדלעך מיט'ן אויפשריפט: „געגען די יאפאנער, פאר דער גאנצער בעפרייאונג". די אנטי-יאפאנישע בעוועגונג איז זייער שטארק צווישען די זעלנער. אין די פערנומענע ראיאנען ראבירען נישט די צובונטעוועטע דאס פערמעגען. אין צוזאמענהאנג מיט דעם אנגריף, איז אין אמוי פארגעקומען א בעראטונג פון אלע אויסלענדישע קאנסולען, אויף וועלכער ס'זענען בעהאנדעלט געווארען די מיטלען אויף צו פערטיידיגען דאס לעבען און די ווירטשאפט פון די אויסלענדער. אין פאל ווען די לאגע וועט זיך פערשארפען.

כ א ר ב י ן, 30 (ספ.) פון די כארבינער-כינעזישע קוועלען טיילט מען מיט, אז די יאפאנישע קאמענדע אין ציציקאר האט געשאסען די אנפיהרער פון דער ארטיגער ראדיא סטאציע, כינעזער, פאר איבערגעבען עטליכע טעלעגראמעס פון גענעראל מא, וואס זענען פערבונדען מיט זיין לעצטער דעקלעראציע.

ט א ק י א, 30 (ספ.) די יאפאנישע אגענטור טיילט מיט פון מאנדזשוריע, אז אהער איז אנגעקומען פון סאפיע דער נאטשעלניק פון בולגארישען גענעראל-שטאב, גענעראל מאיאר אבאטא, און האט געהאט א בעראטונג מיט דער אנפיהרונג פון יאפאנישען גארניזאן און אויך מיט דער מאכט פון דער דרום-מוקדענער אייזענבאהן.

ענגלישע רעגירונג דארף שיטצען די יודישע אינטערעסען אין ארץ-ישראל

קאנפערענץ פון פראפ. בראדעצקי מיט'ן ענגלישען קאל.-מיניסטער

ל א נ ד א ן, 30 (י.ט.א. טעלעגראפיש) דער מיטגליד פון דער ציונ. עקזעקוטיווע פראפ. בראדעצקי, האט אין דער געביידע פון ענגלישען פארלאמענט, אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן ענגלישען קאל.-מיניסטער סער ליכטער.

נאכ'ן געשפרעך, האט פראפ. בראדעצקי אפגעגעבען א בעריכט, אז בעת דער קאנפערענץ זענען בעהאנדעלט געווארען א רייה לויפענדע פראגען, ווי: דער פרענטש-בעריכט, וועלכער דארף בקרוב פערעפענטליכט ווערען, וועגען סערטיפיקאטען, און א גאנצע רייה פאליטישע און ווירטשאפטליכע ארץ-ישראל-פראגען.

פראפ. בראדעצקי האט אנגעוויזען דעם מיניסטער, אז די ענגלישע רעגירונג דארף אונטערנעמען די איניציאטיווע צו שיטצען די יודישע אינטערעסען אין ארץ-ישראל.

דער קאלאניען-מיניסטער האט דעם פראפ. בראדעצקי צוגעזאגט צו נעמען אין אכט אלע יודישע וואונשען און גינסטיג זיך בעציהען צו די ארויסגערוקטע פאדערונגען.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענ'נער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8–2 און פון 5–9 אוונד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134-72
נעהמט אן פון ½2 – 4 און פון 7 – 8 אוונד

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערוועו-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
- בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. -
וויזיט 3 זל.

לאָדז
1 מאַי 1932

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאָדז
1 מאַי 1932

הינטער'ן פאָרהאַנג פון דער קאָנפערענץ

די אויגען פון „יאַנגן פוילען“ זענען געווענדעט צו דער קאָנפערענץ פון די געוועזענע פרעמיערען, און הגם דער ענין ווערט געהאַלטען בסודי־סודות, פונדעסטוועגען ווייס מען אינטואיטיוו, אַז גערעדט האָט מען דאָרט וועגען אונזער עקאָנאָמיק און מ'דערמאָנט אַפילו וועגען פראַקטישע זייטען: פערקלענערען דעם מלוכה־בודזשעט כמעט מיט אַ האַלבען מיליאַרד גילדען, רעדוצירען דעם צווייטען מאָל די שכירות פון די מלוכה־בעאַמטע וכדומה.

צי איז דאָס שוין פאַר דער בעפעלקערונג אַ גליק, אָדער, פערקעהרט, גאָר אַן'אומגליק?

ווען די שטייערען וואָלטען גענומען געוואָרען ביי די, וואָס דאַרפען צאָהלען, ביי די גרויסע אונטערנעהמערס, ביי יענעם טייל פון דער בעפעלקערונג, וואָס קאָנצענטרירט ביי זיך די גרעסטע פערמעגענס און קאַפּיטאַלען אין פוילען, וואָלט פאַר דער מיטעלער שטאָטישער בעפעלקערונג גראַד געווען בעסער, אַז דער מלוכה־בודזשעט זאָל זיין גרעסער, ווייל דאָס געלט פון בודזשעט ווערט דאָך אויסגעגעבען אין לאַנד און פערגרעסערט דעם אומזאַץ און די הכנסה.

אָבער, אַז די גרעסטע אונטערנעהמונגען זענען גאָר מאָנאָפּאָליזירט און צאָהלען קיין שטייערען איינגאַנצען נישט און, אַז די גרעסטע בעזיצערס זענען פּאַוואָריזירט און לאָזען איבער זייערע שטייער־סומעס אין דער בוכהאַלטעריע, ממילא מוז די שטייער־משא פאַלען אויפ'ן מיטעלען שטאָטישען בירגער, וועלכער איז צופרידען מיט איטלעכע הנחה, הגם זי רופט זיך אָפּ אויף זיין אייגענער קעשענע.

די ערשטע רעדוקציע פון די שכירות פאַר בעאַמטע האָט זיך אָפּגערופען פאַטאַל אויפ'ן פּדיון אין די געשעפטען, אַ סך זענען רואינירט געוואָרען און אונטערגעגאַנגען. קען מען זיך שוין פאָרשטעלען, אַז די צווייטע רעדוקציע וועט שוין ווירקען גאָר קאַטאַסטראָפאַל. פונדעסטוועגען וואָלט עס דער ציווילער שטאָטישער שטייער־צאָהלער בעטראַכט פאַר אַ ישועה, ווייל דער שטייער־שרויף וואָלט דאָך פאָרט פערגרינגערט געוואָרען.

אָבער פונוואַנען ווייסען מיר, אַז די קאָנפערענץ האָט געזוכט פאַר דער בעפעלקערונג גליקען? ס'איז גיכער צו גלויבען, אַז איהר צוועק איז געווען, צו פערמיידען נייע אומגליקען, וואָס וואָלטען אונזער מצב נאָך פילפאַכיג פערערגערט.

איז דאָך דער פּאָליטישער מצב אין דער וועלט לעצטענס אַנגעשטרענגט געוואָרען ביז דערשטיקט צו ווערען.

די קאָנפערענץ איז זיך צונויפגעקומען אונטערן פרישען רושם פונם אַקאָרשט אָפּגעהאַלטענעם גרויסען נצחון פון די היטלעריסטען אין פּרייסען. די דאָזיגע ניי געשאַפענע לאַגע איז דאָך צו עפּעס מחייב. אַפילו נאָך דער „מפּלה“ אין די רייכס־וואַהלען איז דער היטלעריזם פערשטאַרקט געוואָרען, ווי וועט עס שוין אויסזעהען נאָכ'ן איצטיגען פּרייסישען נצחון! קען דאָך פוילען דערצו נישט בלייבען גלייכגילטיג; און דאָס איז דאָך אַ מכה, וועלכע מ'קען נישט היילען מיט בודזשעט־רעדוקציעס, נאָר גראָד קאַפּויר...

און די קאָנפליקטען צווישען ראַטענפערבאַנד און יאַפּאַן זענען אויך נישט מסוגל אַריינצוטראָגען אַ רוה־שטימונג אין די פּוילישע רעגירונגס־קרייזען.

און מאַרשאַל פּילסודסקי האָט פון זיין לאַנגער נסיעה זיכער געבראַכט זעהר טשיקאַווע גרויסען, נישט פון די מצרישע ספינקסען, נאָר פון זיינע קאָנפערענצען אין רומעניען, וואָס די גאַנצע וועלט האָט זיי אָפּגעגעבען גאָר אַ גרויסען פּאָליטישען בעדייט. דערמאָנען מיר זיך דעם ענין פון די דונאַי־מלוכות, וואָס האָט ערשט נישט לאַנג אָפּגעהילכט אין דער פּאָליטישער אַטמאָספערע, מוזען מיר פערשטיין. אַז פאַר פוילען איז דער פּראָבלעם פון אַזאַ כאַראַקטער, וואָס דאַרף אַ מלוכה־בודזשעט נישט איינשרומפען, נאָר אויפּבלאָזען.

אונזער בודזשעט איז שוין פונאַנדערגעצויגען ביז צום פּלאַצען, און די רעגירונג, וועלכע איז דאָך פעראַנטוואָרטליך פאַר דער זיכערקייט פון לאַנד, מוז זוכען עצות, ווי אַזוי צו בעפרידיגען אַלע" אויסגעוואַקסענע מלוכה־נויטען...

די אַרבייט פון דער קאָנפערענץ איז אַרומגעצוימט מיט אַ געדיכטען שלייער. אַפילו די ציימונגען פון רעגירונגס־לאַגער מוזען זיך שפּייזען מיט השערות. אָבער איין זאַך קענען מיר פערזיכערן: ווען מ'וואָלט געהאַט פאַר אונז ערנסטע

„דער מאָרך און דער ווילען פון דער ווירטשאַפט“
וואָס האָט בעוויזען דער ווירטשאַפטליכער סיים?

דער „ראָבאָטניק“ איז איבערראַשט פון דעם, וואָס עס האָט ענטפלעקט דער ווירטשאַפטליכער צוזאַמענפאָהר, וועלכער איז יענע וואָך פאָרגעקומען אין זאַל פון סענאַט. דער צוזאַמענפאָהר האָט לויט דער מיינונג פון דער סאָציאַליסטישער ציימונג, בעוויזען, די גאַנצע הוילקייט און נאַקעטקייט פון די בעזיצענדע 'קלאַסען, ער האָט אַרויסגעבראַכט, אַז זיי האָבען נישט אין זיך קיין פונק פון לעבען און פון פרישען געדאַנק.

ווען מען לייענט, שרייבט די ציימונג, די רעדעס און די רעזאָלוציעס פון צוזאַמענפאָהר, ווערט דער מענש איבערראַשט. זענען דאָך די מענשען, וועלכע האָבען דאָרט גענומען דאָס וואָרט, די אָנגעזעהענסטע פיהרער פון געדאַנק און פון דער מאַט פון בעזיצענדען פוילען. דאָס איז דער מאָרך און דער ווילען פון דער אינדוסטרי, פון דער לאַנדווירטשאַפט און פון האַנדעל. און בלויז אַט דאָס האָבען זיי צו זאָגען אין דער צייט פון דער ווירקליכער עקאָנאָמישער קאַטאַסטראָפע? זיי דענקען דאָך אַזוי ווי עס וואָלט נישט געווען קיין קריג, פונקט ווי דער קריזיס וואָלט מיט זיך פאַרנעשטעלט אַ פאָראיבערגעהענדיגע שוועריגקייט, פונקט ווי די וועלט וואָלט נישט דורכגעמאַכט דעם ריזיגען גייסטיגען איבערברוך, פונקט ווי פּרינציפּיעל וואָלט זיך גאָרנישט געהאַט געענדערט זייט זיי האָבען אָנגעהויבען זייער בעוואוסטזיניג לעבען.

זייענדיג פערקוקט אין נעכטען, וואָס עקזיסטירט מעהר נישט, זענען זיי איינער נאָכ'ן אַנדערן אַרויף אויף דער סענאַט־טריבונע, כדי צו לויבען די ווירטשאַפטליכע אָרדנונג, וועלכע האָט פון מיליאָנען מענשען געמאַכט קבצנים, כדי צו זוכען רעטונג און פערגרעסערען דעם דלות פון די דאָזיגע מיליאָנען און כדי צו זיכערען פאַר זיך נייע פּריווילעגיעס.

דער סאַנאַציע־לאַגער האָט געמאַכט אַ וויק, אַ בייזווילינגען וויק: ער האָט אַראָפּגעריסען דעם פאָרהאַנג פון מזבח, וואו עס האָבען געדאַרפט זיין בעהאַלטען די אוצרות פון דעם געדאַנק און פון ווילען פון דער קאַפּיטאַליסטישער וועלט. דער פאָרהאַנג איז אַראָפּגעפאַלן. און דאָס איבערראַשטע ערשטוינטע לאַנד האָט דערזעהען, אַז דאָרט, הינטער דעם פאָרהאַנג איז גאָר נישטאָ, בלויז אַ פּערשטויבטע פּאָליצע און אַ פּאָר צובראָכענע געטשקעס פון דער פאָרהיסטאָרישער עפּאָכע.

„עס איז שווער, פערענדיגט דאָס בלאַט פון פּ. פּ. ס., צו פערלאַנגען, אַז דאָס אַרבייטענדיגע פוילען זאָל אויף אַזאַ פונדאַמענט אָנשפּאַרען די אייגענע עקזיסטענץ און די צוקונפט פון לאַנד.“

אויף אַזעלכע האַרצרייסענישען פון דער סאָציאַליסטישער פּרעסע איבער דעם האָפענונגסלאָזען מצב פון דער קאַפּיטאַליסטישער אָרדנונג און איבער איהר אומפעהיגקייט ווייטער צו רעגירען מיט דער וועלט־ווירטשאַפט, האָבען די קאָמוניסטען אַ טבע צו מאַכען אַזאַ בעמערקונג: עס וואָלט ווירקליך געהאַלטען זעהר שמאָל מיט דעם קאַפּיטאַליזם, ווען ער וואָלט נישט געהאַט קיין געטרייע משרתים און איבערגעגעבענע היטער אין דער פּערזאָן פון די סאָציאַליסטען.

מאָרגאַן האָט דערפיהרט קרעגער'ן צו זעלבסטמאָרד
סענסאַציאָנעלע רעוועלאַציעס אין דער אויסלענדישער פּרעסע

אין די אויסלענדישע ציימונגען האָבען זיך איצט בעוויזען סענסאַציאָנעלע ידיעות וועגען דעם, ווי אַזוי דער שוועבעלעך קעניג קרעגער איז דערפיהרט געוואָרען צום זעלבסטמאָרד. עס ווערט דערצעהלט אַז דאָס האָט דער קעניג פון וואָלסטריט פּירפּאָנט מאָרגאַן איהם געצוואונגען צו זיין טאַט. עס ווערט דערצעהלט:

די „עריקסאָנער“ טעלעפאָן־פאַבריק“ וועלכע איז פינאַנסירט געוואָרען דורך קרעגערן, האָט אין יאָהר 1931 אָפּגעשלאָסען אַן'אָפּמאַך מ'ט מאָרגאַנס „אינטערנאַציאָנאַלער טעלעגראַפען־קאָמפּאַניע“ וועגען אַ צוזאַמענאַרבייט פון די ביידע אונטערנעמונגען. די שוועדישע אונטערנעהמונג האָט אָפּגעקויפט אַקציעס פון מאָרגאַנס אונטערנעמונג אויף 40 מיליאָן דאָלאַר און מאָרגאַן האָט געקויפט די אַקציעס פון דער שוועדישער אונטערנעמונג אויף 60 מיליאָן דאָלאַר. אַזאַ פעראייניגונג פון ביידע אונטערנעמונגען האָט געקאָנט פאָרקומען נאָר צוליב דעם ווייל מאָרגאַן און קרעגער זענען געשטאַנען אין נאָהענטע געשעפט בעציהונגען. קרעגער האָט דערקלערט, אַז דער מצב פון דער עריקסאָן־פירמע איז גלענצענד און אַז ער האָט אַ פרייען קאַפּיטאַל פון 30 מיליאָן דאָלאַר, וועלכער קאָן איבערגעגעבען ווערען אין רשות פון מאָרגאַן. אויפ'ן סמך פון די דאָזיגע בעהויפּטונגען איז אויך אָפּגעשלאָסען געוואָרען דער אויבענדערמאָנטער אָפּמאַך.

אין יאָהר 1932 האָט מאָרגאַן זיך געווענדעט מיט דער פאָדערונג, ער זאָל אַריבערפיהרען קיין אַמעריקע די צוגעזאָגטע 30 מיליאָן דאָלאַר. קרעגער האָט די דאָזיגע פאָדערונג פערשטעהט זיך, נישט געקאָנט דערפילען. דערווייל האָט מאָרגאַן זיך דערוואוסט, אַז די עריקסאָן־פירמע האָט בכלל נישט קיין פרייען קאַפּיטאַל און אַז זי אָפּערירט מיט די פּאַפּירען פון קרעגערס אַנדערע אונטערנעמונגען. דער דאָזיגער ענין איז מאָרגאַנען פאָרגעקומען פערדעכטיג. מחמת דעם איז קרעגער אַליין געפאָהרען קיין ניו יאָרק, כדי אויפצוקלערען דעם ענין. מאָרגאַן האָט אָבער שוין געהאַט פערלוירען זיין צוטרוי און בשעת קרעגער איז אָנגעקומען קיין אַמעריקע האָט ער זיך בעגעגענט מיט מאָרגאַנען. צווישען זיי זענען געווען שאַרפע געשפּרעכען. מאָרגאַן האָט געפאָדערט פינקטליכע, ממשותדיגע אויפקלערונגען. מאָרגאַן האָט געפאָדערט, אַז דער אָפּמאַך זאָל אַנולירט ווערען. קרעגער האָט איבערגעזעהען, אַז יעדע אויפקלערונג מיט מאָרגאַנען וואָלט פאַר איהם געווען געפעהרליך. זי וואָלט געקאָנט ברענגען דערצו, אַז די טונקעלע געשעפטען פון קרעגער'ן זאָלען אויפשווימען אויפ'ן אויבערפלאַך. דעריבער האָט קרעגער מיטגעטיילט מאָרגאַנען, אַז ער איז מסכים צו אַנולירען דעם אָפּמאַך. דערמ'ט איז ער אָבער נאָך נישט געוועזען געראַטעוועט.

מאָרגאַן האָט קלאָר און דייטליך פערלאַנגט פון קרעגערן, אַז ער זאָל בעצאָהלען 10 מיליאָן דאָלאַר אַלס ענטשעדיגונג פאַר די הזיקות און געשטראָפט, אַז אויב ער וועט די סומע נישט בעצאָהלען, וועט מען איהם נישט אַרויסלאָזען פון אַמעריקע. מיט אַנדערע ווערטער, דאָס בעטייט, אַז מען וועט קרעגער'ן אַרעסטירען. און דאַמאָלס וואָלטען ענטדעקט ווערען אַלע זיינע פערברעכענס. מאָרגאַן האָט פערלאַנגט — אָדער געלט, אָדער טורמע — אָדער — טויט.

קרעגער האָט זיך דאַן געווענדעט נאָך הילף צו דער היגינסאָן־באַנק, וואו ער איז געווען אַן אַקציאָנער. דער שוועבעלעך־קעניג האָט געבעטען די באַנק זי זאָל איהם אַרויסראַטעווען פון דער פּריקרער לאַגע. לכתחילה האָט היגינסאָן דאָס צוגעזאָגט איהם צו טון, אָבער נאָכדעם איז אויך איהם דער ענין געוואָרען פערדעכטיק. דעריבער האָט ער מיטגעשיקט צוזאַמען מיט קרעגערן איינעם פון זיינע דירעקטאָרען. אין פּאַריז איז געווען בעשטימט אַ קאָנפערענץ, אויף וועלכער קרעגער האָט געדאַרפט אויפדעקען דעם אמתען כאַראַקטער פון זיין פינאַנסיעלער טעטיגקייט.

די דאָזיגע קאָנפערענץ איז קרעגערן אויפגעצוואונגען געוואָרען געגען זיין ווילען. פאַר איהם איז פולשטענדיג קלאָר געוואָרען, אַז צו אַלץ וועט מוזען נעמען אַ סוף. און ער וועט נישט קאָנען ווייטער בעהאַלטען זיינע פערברעכענס. דעריבער האָט ער עטליכע שעה פאַר דער קאָנפערענץ בעשלאָסען צו בעגעהן זעלבסטמאָרד.

קאָן פוילען אויסהאַלטען אַזאַ בודזשעט?
די מלוכה־הכנסות ווערען אַלץ מעהר איינגעשרומפּט

אין דער פּוילישער פּרעסע ווערט אַלץ אָפטער אָנגעוויזען אויף דער לאַגע פון די פינאַנצען אין לאַנד, וואָס ווערט מיט יעדען טאָג שווערער, אויף דער פערקלענערונג פון די הכנסות פון דער מלוכה און אויף דער אוממעגליכקייט איינצוהאַלטען דעם אָנגענומענעם בודזשעט אין דער הויך, ווי ער איז בעשטימט געוואָרען דורכ'ן סיים. ערשט די טעג איז אַרויסגעטראָטען אין „א. ק. צ.“ דער עקאָנאָמישער רעדאַקטאָר פון דער ציימונג און האָט אין אַן'אַרטיקעל אָנגעוויזען, אַז די הכנסות פון דער מלוכה האַלטען אין איין פאַלען, זיי זענען געפאַלען אין פערלויף פון די לעצטע חדשים און וועלען אַרויס אַן'אומפערמיידליכע טענדענץ אויך ווייטער זיך צו פערקלענערען. מאַכענדיג געוויסע אויסרעכענונגען פאַר דער וואַהרשיינליכער פערקלענערונג פון די איינקונפטען אין דער נאָהענטסטער צייט, קומט דער מחבר צום אויספיהר, אַז די מלוכה איז באין אופן נישט אימשטאַנד אויסצוהאַלטען אַ בודזשעט, וואָס זאָל זיין גרעסער פאַר צוויי מיליאַרד זלאָטעס. אויב עס וועט נישט געטון ווערען עפּעס, כדי דעם בודזשעט צו רעדוצירען ביז צו דער דאָזיגער סומע, וועט מוזען קומען אַ דעפיציט, וועלכען מען וועט דאַרפען דעקען ביי דער אַנווענדונג פון די שווערסטע קרבנות.

מיט דעם טרויריגען מצב פון די פּוילישע פינאַנצען און מיט דעם לעכערדיגען בודזשעט פערנעהמט זיך אויך דער „ראָבאָטניק“, וועלכער שרייבט:

דער בודזשעט פון יאָהר 1930–1931, האָט, נישט קוקענדיג אויף די פערשידענאַרטיגע און בעדייטענדיגע פערקלענערונגען זיך געשלאָסען מיט אַ דעפיציט, וועלכען די רעגירונג אַליין האָט אָנגעגעבען אויף דער סומע פון 50 מיליאָן זל. דער פערגאַנגענער בודזשעט פאַר'ן יאָהר 1931–1932 האָט, נישט קוקענדיג אויף דער פיהלבאַרער אַרומשניידונג פון די בעאַמטען־פּענסיעס און פון אַנדערע נויטיגע אויסגאַבען (בילדונג, אינוועסטיציעס, העכערע שולען א. א. וו.), זיך געענדיגט מיט אַ דעפיציט פון 204 מיליאָן זל. ד. ה. פיר מאָל אַזוי גרויס, דער דעפיציט איז אויך אַזוי פיל „פערפוצט“, וואָס צו די איינקונפטען פאַר דעם פערגאַנגענעם פעריאָד האָט מען צוגערעכענט דעם אָהנפּראָצענטיגען קרעדיט אין באַנק פּאָלסקי און וואָס פיל ליוועראַנטען וואַרטען אויף דער רעגולירונג פון זייערע רעכנונגען, וועלכע מען וועט דאָך מוזען בעצאָהלען.

וואָס נוגע דעם נייעם בודזשעט פאַר'ן יאָהר 1932-1933, האָט נישט עמיץ אַנדערש נאָר די רעגירונגס־ציימונג „פּאָלסקאַ זבראָיאָנאַ“ פעסטגעשטעלט אויפ'ן סמך פון די אויסרעכנונגען פון אַ הויכען פינאַנץ־בעאַמטען, אַז צוליב דעם פאַלען פון די הכנסות דראָהט איהם אַ דעפיציט פון אַן ערך אַ האַלבען מיליאַרד זל.

ווען מען זאָל דערצו צוגעבען די בעציהונג פון אויסלאַנד צו פוילען, אַ דאַנק וואָס מיר קאָנען נישט בעקומען קיין שום קרעדיטען, אין דער צייט ווען אַנדערע, קלענערע לענדער, בעקומען קרעדיטען אָהן שוועריגקייטען, ווען מען זאָל ציגעבען דעם אַלגעמיינעם מאַנגעל אין געלד־מיטלען, די אַלץ שטייגענדע צאָהל באַנקראָטען, די טויטקייט אין דער בוי־אינדוסטריע, די פערשמעלערונג פון דער פּראָדוקציע, די אַרבייטסלאָזיגקייט און די אַלגעמיינע פעראָרימונג, — דאַן וועט אונזערע „ווירקליכע ווירקליכקייט“ אויפטרעטען פאַר אונז אין איהר ריכטיגען ליכט.

די ציימונג האַלט, אַז די הויפּט־געפאַהר בעשטעהט דערין, וואָס ביי דער מאַכט שטעהען מענשען, וועלכע זעהען גאָרנישט איין, וואָס עס קומט פאַר אַרום זיי און נאַרען אָפּ זיך און די געזעלשאַפט מיט כלערליי נאַרישע פאַנטאַזיעס.

ישועות ונחמות, וואָלט מען נישט געווען קאַרג, אונז מיט זיי צו דערפרייען.

דאַרף מען זיך דעריבער נישט אָפּגעבען מיט פערדפיהרערישע האָפענונגען. אַ פּשיטא שוין מיר, יודען, וואָס שטעלען מיט זיך נישט פאַר קיין שום פּראָבלעם אין פוילען, סיידען...

סיידען מיר מאַכען אַ „פּאָגראָם“, ווי, למשל אין ווילנע. דעמאָלס דערמאָנט מען זיך וועגען אונז.

פּ. ס.

זעלבסטמאָרד פון טוריסט ישראל וואָלף
אויסער יעדען צווייפעל פעסטגעשטעלט

ירושלים (יט"א) אין רעזולטאַט פון דער גענוי דורכגעפיהרטער אונטערזוכונג אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן טויט פון אַמעריקאַנער טוריסט ישראל וואָלף, וועלכען מען האָט, ווי בעקאַנט, געפונען מיט אַ דורכגעשניטענעם האַלז, איז אויסער יעדען צווייפעל פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז וואָלף איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד. אין דער אויספאָרשונג האָבען זיך בעטייליגט אויך יודישע אַדוואָקאַטען.

דריי שרייבערינס און איין טענצערין

זאגען ארויס מיינונגען וועגען מענער

דריי שרייבערינס און איין אקטריסע־טענצע־רין האבען ארויסגעזאגט זייערע מיינונגען וועגען — מענער. אינטערעסאנט: וואס זאגען זיי ? די טעמע איז שוין זעהר אנ׳אלטע, מען האט שוין ארויסגעזאגט סיי וועגען מענער און סיי וועגען פרויען אלערליי מיינונגען. וואס זאגען די פיר?

די זאך פון דעם איז, וואס יעדער איינצער רעדט געוועהנליך לויט די ערפאהרונגען וואס ער — אדער זי — האט געהאט, מען קען די רייד פון איין שרייבערין נישט מאכען פאר דעם כלל.

איינע פון זיי, דזשארזשעט קארניעל, האט גע־זאגט:

— איך גיב צו, דאס איך רעד פון מיינע אייגענע ערפאהרונגען, איך האב עס נישט ארויס־געלייענט פון ביכער און כ׳האב דאס נישט אויס־געטראכט פון דער פאנטאזיע, איך זאג, אז מענער זענען שלעכט, זיי פערלאנגען מעהר ווי עס קומט זיי, זיי האבען צופיל טענות צו דער פרוי, זיי פער־דעכטיגען יעדע זאך וואס די פרוי טוט, איז זי פריי־לעך — דאן זענען זיי אייפערזיכטיג, זיי טראכטען אז זי פאנגט אנדערע מענער מיט איהר פרייליכקייט פערקעהרט, איז זי אומעטיג אדער בלויז ערנסט, רוהיג, דאן שרייען זיי, דאס זי איז א „יאדע", אז זיי קענען אהיים נישט קומען. ווייל זי פערוויינט די קאפ, זי טראגט אריין אומעט אין הויז, דער מאן צו־שרייט זיך: — א פרוי זאל דאס גארנישט טון קיין שטיף, א פרוי זאל נישט געבען קיין לאן, ס׳געהערט אביסעל: כסדר זי טרויערט אויף דעם וועלט־שמערץ!...

אי, פרעג איך, האט געזאגט די שרייבערין, קען מען אויסקומען מיט די מענער? זאל די זעלבע ערנסטע פרוי איבערבייטען דעם טאן פון איהר לע־בען און נעהמען שפרינגען, טאנצען, הוליען, חנדלען זיך — דאן וועט ער בעהמען בורטשען, קרימען זיך, ער וועט זי אפילו נעהמען באכשפירען, ווייל ער וועט ווערען אייפערזיכטיג — אויף וועמען? אויף איהר פרייליכקייט... די שרייבערין איז רעדענדיג אזוי (פאר פרויען)געווארען אין כעס און האט אויסגערופען: „איך האס זיי, די מענער!"

די צוהערערינס האבען געשמייכעלט...

צום סוף האט די שרייבערין קארניעל גע־זאגט:

— מען זאל נישט לאכען פון די פרויען, וואס זוכען א פערמעגליכען מאן, צווישען זיך רעדענדיג: זאל כאטש נאך דער הייראט דער עקאנאמישער לע־בען נישט זיין אזוי שווער...

א צווייטע אמעריקאנער שרייבערין, ענין פיב טשאט האט געזאגט:

— איך וויל בלויז זאגען א פאר ווערטער וועגען דעם היינטיגען מאן־ ער איז צו שוואך, ער פערמאגט נישט אין זיין כאראקטער די פעסטקייט פון דעם אמאליגען מאן, ער געהט אום ווי א שוואכליגג, א צוקראכענער גפש, די פרוי האט אזא נישט ליב, זי פיהלט זיך אומגליקליך, דער מאן איז ביי דער פרוי שטענדיג געוועזען ווי א פארשטעלונג פון א פעסטע געשטאלט, פון א בעל־כוח, פון איי־נעם, אויף וועמען זי קאן זיך פערלאזען, צום היינטיגען מאן האט די פרוי נישט אזא געפיהל, ווייל ער איז א שוועכליגג.

געה ווייס, איין פרוי, די ערשטע שרייבערין טענה׳ט, אז דעם מאן פעהלט צארטקייט און די צווייטע זאגט ער, אז איהם פעהלט פעסטקייט.

די צווייטע, ענן פינטשאט, האט ווייטער גע־זאגט:

— די פרוי אין אלגעמיין דארף מעהר דעם מאן ווי דער מאן — די פרוי. א פרוי קען קוים דורכ־גיין איהר וועלטעל אליין. זי דארף הייראטען, זי נויטיגט זיך מעהר אין פריינטשאפט און אין שוץ, איך גלויב, אז דער עקאנאמישער צושטאנד אין דער געזעלשאפט וועט מיט דער צייט בעסער ווערען עס וועלען קומען ענדערונגען אבער איך גלויב נישט, אז די מאן־און־ווייב פראגע וועט ווען עס איז איבגאנצען פערענטפערט ווערען, ווי מען זאל דאס נישט איינארדנען וועלען זיין צרות... די איינ־ציגע זאך פון דעם איז, אז סיי די פרוי און סיי דער מאן זאלען איינזעהן די לאגע און זאל צווי־שען זיך זעהן צו ענטוויקלען א געפיהל פון חבר־שאפט.

גאר אנ׳אנדער מיינונג וועגען מענער האט די רויטע שרייבערין, ס. ווינסלאו, זי האט אזוי גע־זאגט:

— איך, פערקעהרט, האלט אז דער מאן אין אלגעמיין פערהאלט זיך זעהר גוט צו דער פרוי, איך קען מענער, וואס האבען זיך פשוט מקריב גע־ווען פאר זייערע פרויען, איך קען מענער וועלכע האבען אוועקגעגעבען זייער גאנצען געלד, מיה פאר דעם וואוילזיין פו זייערע פרויען, איך גלויב אז ווען מען רעדט וועגען: „פערלאנגען צופיל", איז דאס די פרוי. זי מאהנט אלץ מעהר און מעהר. זי שטעלט זיך נישט צופרידען. איך האב נאך כמעט נ נישט געפונען קיין איין פרוי, וואס זאל זאגען: „מיין מאן האט פאר מיר געטון אלץ אין דער וועלט!" דאגעגען האב איך יא געפונען פיל מענער וואס האבען געזאגט „צו מיין פרוי האב איך גאר קיין טענות נישט!" דער אמת איז, אז וואו די גייסט און וווּ ווּ שטייסט טרעפסטו פרויען וואס בעקלא־גען זיך אויף זייערע מענער, אבער די מענער בע־קלאגען זיך ווייניג. דאס ווייזט, אז די פרוי פער־לאנגט צופיל. די פרוי דארף זיך אויפהערען צו זארגען וועגען דעם, אז זי „בעקומט ווייניג פון מאן". זאל זי בעסער טראכטען וועגען דעם ווי זי זאל קענען מעהר דינען, נוצליך זיין, דעם מאן, דאן וועט זי בעסער מאכען.

איך האב בעמערקט, האט די שרייבערין ווי־טער געזאגט דאס דער מאן שאצט בעסער אפ די גוטסקייט פון א פרוי, ווי די פרוי — דו גוטס־קייט פון א מאן, די פרוי, ספעציעל די מאדערנע, דארף אנבעהמען גאר אנ׳אנדער טאן צו דעם מאן, זי קען דאך נישט זיין מאדערן און בלייבען מיט די אלטע טענות, אזוי ווי איהר באבע...

דאס זענען די רייד פון די דריי שרייבערינס.

די טענצערין האט גאר אנ׳אנהער מיינונג, זי גיט זיך אזוי א טאנץ, א דריי, איבער זעהר גאנצער פראגע און ס׳איז איהר וואויל.

דאס איז ראזיקא דאללי, מען זאגט, אז זי, ווי איהר שוועסטער, שטאמען פון אונגאריש־יודישע עלטערען, זי האט נישט לאנג צוריק געהייראט מיט א טשיקאגער מיליאנער אירווין נעטשער.

דאס איז נישט איהר ערשטער געזעצליכער מאן, ער איז שוין דער דריטער. זי, דווקא, האט א גוטע מיינונג וועגען מענער. דער איצטיגער מאן, זאגט זי, איז גאר אנ׳„אוצר", ס׳איז איהר גוט! א טענצערין זאל מען געבוירען ווערען !.. זי זאגט טאקע: „בלויז שרייבערינס זוכען אויף פון אונ־טער דער ערד אלערליי פילאזאפיעס און טענות, זיי האסען מענער און הייראטען, זיי רעדען און טוען נישט וואס זיי זאגען, אזוי טוען אויך די מעהר־סטע דורכשניטליכע פרויען. זיי האבען א סך צייט, יעדענפאלס מעהר ווי די מענער און זיי האלטען א גאנצען טאג אין איין זוכען טענות געגען מאן! איך אבער האב אויף דעם קיין צייט נישט גע־האט. דאס טעאטער־לעבען, האט מיך איינגאנצען פערנומען. ווידער קומט ביי מיר אויס, דאס טענות געגען מאן האט יענע פרוי, וואס איז פון איהם אפ־העבגיג, די וואס איז פערזארגט מיט א קאריערע, מיט אנ׳אייגענער פרנסה, יענע גיט זיך ווייניגער אפ מיט קלאגען קעגען מאן".

אזוי האט זי געזאגט, די טענצערין, איין מאן, א צווייטער, א דריטער, איינער אוועק, א צווייטער — קומט אן. זי איז פול מיט לעבען און שפאנונג! יעדענפאלס אזוי דוכט זיך פון איהרע רייד.

צום סוף האט זי געזאגט:

— „און אויב מיין דריטער שידוך זאל מיר נישט געלונגען, דאן וועל איך אוועקגיין אין א מאנ־באסטיר, אבער קיין טענות צו מענער וועל איך נישט האבען. וואס זענען זיי שולדיג. ווען איך האב געווי׳סע פאדערונגען פון לעבען? אז א פרוי בעד גליקט נישט אין ליבע קומט זי גלייך מיט טענות געגען מאן. דאס איז נאריש איך האלט אז א פרוי נאכ׳ן הייראטען דארף איינהאלטען איהר יוגענד, איהר פרייליכקייט, איהר לעבעדיגקייט. און דאן וועט דאס פאמיליען־לעבען זיין אלע־רייס, א מאן איז אפט ווי א קינד, ער האט ליב שפילצייג, שפילען זיך, און א פרוי דארף דאס בענעהמען. די זאך אבער פון דעם איז, וואס גלייך נאכ׳ן היי־ראטען ווערט די פרוי גאר אנ׳אנדערע. איהר יום־טוב פערשווינדט, און זי נעהמט זיך פריהער פאר אלץ — צו קלאגען, זי פרובט נישט, זי זוכט נישט קיין מיטלען, זי זוכט נישט קיין עצות צו מאכען דאס לעבען גליקליך, נאר זי נעהמט גלייך א פער־דער אין האנט און הויבט אן צו פיהרען א בוכהאל־טעריע מיט טענות געגען מאן, דאס איז אנ׳אומ־גליק".

אט אזוי האט די טענצערין גערעדט.

פיער פרויען — פיער מיינונגען, און אנדע־רע וועלען געוויס נאך האבען וואס צוצוגעבען. קיין כלל קען מען נישט מאכען. נאר אלע צוזאמען האבען זיי אנגערירט די פערשידענע פונקטען און זאכען, פראגען און פראבלעמען, וואס זענען פארבונ־דען מיט דעם, וואס מען רופט „די מאן־און־פרוי־פראבלעם".

ווער איז גערעכט?

צוביסלעך זענען זיי אלע גערעכט, נאר יעדע געהט צו אן־עקסטרעם. יעדער איז אמאל אינטער־רעסאנט מיינונג אפקלייבען דאס וואס ס׳איז אייגענע צום הארצען...

אבער נאך אלע אבער מוז יעדער און זיין לע־בען נישט בעהמען יענעמס מיינונג פאר א רעצעפט. מען דארף קענען פערענטפערען די אייגענע פראגען אויף אנ׳אייגענעם אופן. יעדער מענש איז א וועלט פאר זיך. מיט אנ׳אייגענעם כאראקטער און מיט איי־גענע קאפריזען, מען דארף זיך אליין קענען העל־פען און אויסגלייכען די שווערקייטען אויף וויפיל ס׳איז נאר מעגליך.

ל. שניימאן

די פייערליכע ערעפנונג פון דער ריזען־בריק אין סידנעי

פייערליכער צוג פון די סימבאלישע פיגורען.

מאשין־לעבער

ווערן אנגענומען אויסצוניין ביי

ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

ר. איזראעל

דאס בופעט־מיידעל

א סענסאציאנעל־עראטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

(6)

— וואס פארא באלעק ? האט „משה יאט" געפרעגט, וואס ביזט דו אזוי צוטראגען ?

ליאוקע האט זיך נישט געקענט בעהערשען ער האט געטרייסעלט משהן פאר די הענד און גע־שריגען

— וואו האט איהר פערהאלטען באלעקן, זאגט וואו ער איז, ווייל ס׳וועט ווערען שלעכט.

סיי משה און סיי בעריש האבען נישט גע־וואוסט וואס צו זאגען, זיי האבען אפילו נישט גע־וואוסט ווער ס׳איז באלעק, וועגען וועלכען ליאוקע האט מיט אזא שרעק זיך נאכגעפרעגט, בלויז אדא איז געשטאנען אן א זייט און פערקרימט דאס מויל צו א שמייכעל, אז קיינער זאל דאס נישט ביי־מערקען...

קאפיטעל 4

מאנקע קען נישט רוהען

מאנקע איז געשטאנען הינטער דער טיר אין דעם שעהנעם גרויסען הויז און זיך נישט געקענט דעצידירען אנצוקלאפען, זי האט שוין געוואלט צו־ריקגעהען, אבער איהר געוויסען האט איהר נישט ערלויבט, ענדליך האט זי זיך ענטשלאסען, מיט א נערוועזישער בעוועגונג האט זי א דריק געגעבען דאס קנעפעל פון דעם עלעקטרישען גלעקעל וואס איז געווען אנגעהאנגען ביי דער טיר. — ס׳האט געדויערט עטליכע סעקונדען ביז די טיר איז גע־עפענט געווארען דורך אנ׳עלטערער פרוי.

— קען איך רעדען מיט דער פרוי פראנקענ־שטיין ? האט מאנקע מיט א ציטערענדיגער שטים געזאגט

— איך, צווייפעל, פריילין, צי די פרוי פראנקענ־שטיין וועט וועלען היינט מיט אייך רעדען, זי האט היינט גרויס עגמת־נפש אין פאמיליען־ אנגעגע־לעגענהייט

— איך ווייס וועגען דעם, האט מאנקע געזאגט און טאקע צוליב דעם בין איך דא אהערגעקומען.

— אפשר וועט איהר מיר זאגען וועגען וואס עס האנדעלט זיך, איך בין די ערציהערין פון פרוי פראנקענשטיינס קינדער, איך וועל איהר איבערגע־בען וואס איהר ווילט און אויב ס׳וועט זיין א וויכ־טיגע זאך וועט זי זיכער וועלען מיט אייך רעדען

— זאגט, זייט אזוי גוט, דער פרוי פראנקענ־שטיין, אז איך וויל רעדען אין א זעהר וויכטיגען ענין, וועלכער שייכהט אין צוזאמענהאנג מיט דעם פראצעס וואס א ; היינט פארגעקומען געגען איהר מאן

— אזוי, איהר ווייסט וועגען דעם דאזיגען אומ־גליק. דער אדוואקאט האט ארויסגעשיקט א דע־פעשע וועגען בעגנעדיגונג און איצט ווארטען מיר אלע אויף אנ׳ענטפער.

— אבער איך קען אייך נישט זאגען וועגען וואס איך בין געקומען, מעלדעט נאר, אז דאס איז א זעהר וויכטיגע זאך וואס קען ברענגען א ווענדונג אין גאנצען פראצעס.

די אלטע האט הערענדיג די דאזיגע ווערטער, געלאזען שטעהן מאנקען אין קארידאר און אליין ארייגעלאפען צו דער פרוי פראנקענשטיין

מאנקע האט זיך איצט ערשט ארומגעקוקט, לויט דער איינארדנונג און ריינקייט וואס האט דא געהערשט האט מאנקע זיך משער געווען, אז פראנ־קענשטיין איז נישט קיין ארימאן. אין דער גאנצער וואוינונג איז געווען שטיל. מ׳האט קיין שארך נישט געהערט, ס׳איז געווען אזוי פשוט, אזוי ווי קיינער וואלט נישט געווען ס׳האט געדויערט עטליכע סע־קונדען און מאנקע האט דערהערט קליינע שריט וואס האבען זיך דערנעהנטערט פון א ווייטען צי־מער אין קארידאר אריין.

די פרוי פראנקענשטיין איז גראד וואס געהאט צוריקגעקומען פון דער זעהונג מיט איהר מאן, זי איז געווען בלאס און פערוויינט, דאס לאנגע שווארצע קלייד האט זיך זעהר געפאסט צו דעם בלייכען געזיכט, שווארצע האהר און שווארצע אויגען, מאנקען איז קודם כל אויפגעפאלען געווארען דער פרוי פראנקענשטיינס שעהנקייט. מאנקע האט זיך איינגאנצען פערלוירען, שוין לאנג איז זי נישט געווען אין געזעלשאפט פון גארמאלע מענשען, שטענדיג אין דער אונטער־וועלט און דאן אין דער שענק און הגם מאנקע איז פון כאראקטער געווען א שטאלצע און דרייסטע האט זי זיך דאך, שטעהענ־דיג פאר דער דאזיגער שעהנער פרוי, דעם מוט פערלוירען.

— איך בין יהודית פראנקענשטיין, האט די פער וויינטע פרוי געזאגט, איהר דארפט מיר עפעס זיי־בערגעבען

— יא זעהר א וויכטיגע זאך, אבער נאר אונ־טער פיר אויגען

יהודית האט מיט פערדאכט אנגעקוקט מאנקען וועלכע האט ארונטערגעלאזען די אויגען, אין די לעצטע צייטען האט זי דמאנקע בעמיהט, אז איהר האלטונג און קליידונג זאל מיט גארנישט דערמאהנען איהר פערגאנגענהייט. דאס האט זיך איהר גאר טיילווייז איינגעגעבען, ווייל ווי זי האט נישט געוואלט זענען דאך געבליבען שפורען פון דער פערשייטקייט אין לייכטען לעבען

— איהר דארפט פאר מיר נישט קיין מורא האבען האט מאנקע געזאגט, איך בין געקומען וועגען אייער טובה וועגען און געגען דער טובה פון אייער מאן.

— וואס פאלט אייך ווידער איין ? ווער האט פאר אייך מורא ? ביטע קומט ווייטער און דער־ציילט מיר וואס איהר האט מיר איבערצוגעבען

מאנקע איז נאכגעגאנגען דער פרוי פראנקענ־שטיין אין א צווייטען גרויסען, שעהן־מעבלירטען צימער. זי האט זיך אוועקגעזעצט אויף דעם אויסגע־בעטען שטוהל, וואס די פרוי פראנקענשטיין האט איהר אנגעוויזען און האט גלייך אנגעהויבען :

— מאדאם פראנקענשטיין, איך ווייס אז אייער מאן איז אומשולדיג.

פרוי פראנקענשטיין האט אנגעכאפט מאנקען פאר דער האנד

— איהר ווייסט ? פון וואנען ווייסט איהר ? זאגט שנעלער

— איך מוז אנהויבען פון אנהויב

— אבער אום גאטעס ווילען, זאגט שנעלער, ווייל מיר האבען נישט קיין סך צייט נאר נאך עטליכע שעה זענען געבליבען אויף דער מעגליכקייט צו אינטערוועניר׳ען, אבער אפשר ווערט איהר איינ־געהען, אז נאך איין מענש זאל הערען וואס איהר וועט דערציילען, דאס איז דער פריינד פון מיין מאן, ער טוט פאר מיר פיל, זעהר פיל און איך רעכען, אז אויך אין דעם פאל וועט ער מיר בייהיל־פיג זיין.

מאנקע האט זיך פערטראכט :

— אויב איהר האלט דאס פאר נויטיג, האט די זיך אנגערופען, האב איך גארנישט געגען דעם.

טא זייט אזוי גוט און ווארט צו איין רגע, איך רוף שוין אריין אונזער פריינד

די פרוי פראנקענשטיין איז נישט ארויסגעגאנ־גען נאר ארויסגעלאזען, מאנקע איז געבליבען זיצען און האט געטראכט, צי זי טוט גוט אדער נישט, צי האט זי בכלל געדארפט אהערצוקומען. אין דעם אויגענבליק האט זיך געעפענט די טיר און די פרוי פראנקענשטיין איז אריינגעקומען אין דער בעגלייטונג פון א מיטעל־יאהריגען עלעגאנטען הער

(פארטזעצונג קומט).

עטליכע הונדערט יודישע עמיגראנטען

איז ווייטסטע ווינקעל פון אייראפע

דאס איז די ווייטסטע יודישע געמיינדע אין קאלטען צפון אין נארוועגען. — א בעשרייבונג פון איינעם וואס איז ערשט געקומען פון דארט

פון יעקב בעלער.

אין א פראסטיגען ווינטער־טאג, גאנץ פריה, האט אונזער צוג פערלאזט דעם שטאקהאלמער הויפטבאהנהויף אויפ'ן וועג קיין טראנדיעם, ווייט אין עק וועלט, וואו עס געפינט זיך די לעצטע יודישע קהלה אין ווייטען צפון.

די לאנדשאפט איז א געוואלדיגע, ריזיגע, שפיציגע, פעלזען־בערג, צופוסענס פון די בערג ליגט דער ים, ווי א שפיגעל, פערשווינדט פון צייט צו צייט אונטער די שניי־בעדעקטע בערג און בעווייזט זיך ווידער אויפדאסניי.

אין וואגאן פאהרען א חברה דייטשע טוריסטען, וואס נאך זייערע ספארט־קליידער קען מען זעהן אז זיי פאהרען איצט אויפ'ן ווינטער־ספארט קיין נארוועגען.

אויפ'ן צווייטען טאג פארנאכט צו, ווען מיר זענען פערבייגעפאהרען א קליין פישער־דארף און דער צוג האט זיך אויף א ווײלע אפגעשטעלט, זענען צו אונז אין וואגאן אריין א גרופע יונגעלייט מיט א געפילדער, אנגעטון אין היטלען ווי ענגלישע מאטראזען, בעלאדען מיט פעקלעך אויף די פלייצעס, ביים ערשטען בליק איז מיר איינגעפאלען אז דאס זענען בעקאנטע פעקלעך, ערגעץ וואו האב איך זיי געזעהן... באלד האט חברה־מאטראזען זיך א נעהם געטון אויספאקען די פעקלעך, און עס האבען זיך אנגעהויבען בעווייזען סחורות פון אלע מינים, קינדער־קליידער, גליטשערס, מענער־קליידער, רויטע און גרינע סטענגעס, מיט די נארוועגישע נאציאנאלע פארבען, און אונזער וואגאן איז פערוואנדעלט געווארען אין א „יאריד", באלד האבען זיך דערהערט געשרייען: וועסקא! (פיטע) סווענסקא! נארסקא! לאנדאן, ענגלישמען!,,, און דאן אין א שפאסיגען טאן, אין גוטען יודיש; א רוח אין אייער טאטען אריין, וואס זיצט איהר ווי ליימענע גולמס און קויפט גארנישט ?!

איך האב זיך צולאכט אויפ'ן קול און די גאנצע חברה האט זיך צו מיר א לאז געטון.

„א יוד"? — אין די חברה מיט איבער־ראשונג צוגעלאפען צו מיר, מיר אפגעשטעקט א ברייטען שלום עליכם, און בעווארפען מיך מיט פראגען: „ווי בעהמט איהר זיך דא אהער? א ווארשאווער, א לאדזשער? " שפעטער רעדענדיג מיט זיי האב איך זיך פון זיי דערוואוסט אז זיי זענען פעדלערס וועלכע פעדלען איבער די נארוועגישע פישער־דערפלעך און וואו ס'לאזט זיך, איצט איז די צייט פון ווינטער ספארט, א ן ס'איז דער הויפט־סעזאן און מ'פערדינט נישט שלעכט.

— נישקשה —) זאגט צו מיר איינער פון זיי א קראקאווער יונגערמאן, וועלכער געפינט זיך שוין א פופצעהן יאהר אין נארוועגען, מיט א קראקאווער זינגענדיגען יודיש — א גוט פאלק די נארוועגער, מ'קען ביי זיי פערדינען א מטבע, נאר אהן „קונצען" געהט עס נישט, אזוי גלאט קויפען זיי נישט. און ווי איהר זעהט שפילען מיר עס די ראלע פון ענגלישע מאטראזען, וואס ברענגען קיין נארוועגען ענגלישע קאנטראבאנד־סחורות, און איצט ווען מיר רעדען, מיינען זיי אויך אז דאס רעדען מיר צווישען זיך ענגליש.

ענדליך זענען מיר אין טראנדיעם. אן'אלטע שטאט מיט אלטערטימליכע מאדנע הייזער.

נישט אזוי לייכט איז מיר אנגעקומען צו געפינען א יוד אין טראנדיעם. דורך א צופאל האב איך בעמערקט א גרויס קליידער־געשעפט מיט אן'אויפשריפט פון דרויסען „קליין" און איך בין אריין אין געשעפט.

צוויי יודישע יונגעלייט האבען זיך מיט מיר דערפרעהט ווי מיט אן'אבן טוב. די אימיגראציע אהינצו איז פיל שטרענגער ווי קיין אמעריקא, און זיי זענען דארט נישט געוואהנט צו זעהן פרעמדע יודען.

געווען איז דאס פרייטאג נאכמיטאג — האבען זיי מיר איינגעלאדען מיט זיך אין שוהל אריין, דארט האב איך ערשט בעקומען דעם ריכטיגען קבלת פנים, יעדער יוד בעזונדער האט מיר הארציג ה יוטאגר געדריקט, און זיך נאכגעפרעגט וואס עס הערט זיך אין דער אלטער היים.

די טראנדיעמער יודישע קהלה איז די לעצטע אויפ'ן ווייטען צפון, ווייטער־צו זענען מעהר קיין בעוואוינטע שטעט נישט פערהאן, נאר פישער־דערפער, וואו זעקס חדשים אין יאהר איז פינסטער און ס'רעגענט כסדר, אויך דארטען, אין יענע פינסטערע מקומות — האבען מיר די יודען אין טראנדיעם איבערגעגעבען — וואוינען א פאר יודישע משפחות וואס קומען אריין יום־כפור קיין טראנדיעם אויסבעטען זיך א גוט קוויטעל...

ווי אזוי איז דארט אין קאלטען צפון באלד אין עק וועלט אויסגעוואקסען א יודישער ישוב? מיט פערציג יאהר צוריק ווען יודען האבען עמיגרירט פון מזרח־אייראפא און געזוכט נייע היימען, זענען צוויי יודישע עמיגראנטען דארט אהין פערבלאנדזשעט געווארען, און אנגעהויבען אויף שטום לשון צו פערקויפען צו די נארוועגער שפיגעלעך און בערשטלעך. און ווען זיי האבען זיך אביסעל ארויפגעארבייט האבען זיי אראפגעבראכט זייערע פאמיליעס און בעקאנטע, אזוי איינער דעם אנדערען, ביז עס איז דארט אויסגעוואקסען א יודישער ישוב מיט איניגע הונדערט פאמיליעס, און די צוויי עמיגראנטען וועלכע האבען דארט אמאל פערקויפט בערשטלעך, זענען איצט די בעלי־בתים פון א גאנצער גאס הייזער, און די אייגענטימער פון דער גרעסטער שטאף־פאבריק אין נארוועגען.

ת. מענדעלסאן, א פארשטעהער פון די דארטיגע יודען, האט מיר דערצעהלט אז איינער פון די אנגעזעהענסטע בעאמטע פון שטאט האט צו איהם אמאל געזאגט: „איך האב מורא אז אונזערע קינדער וועלען נאך זיין אנגעשטעלטע אין אייערע געשעפטען". אזוי לעבט זיך די יודען דארט עקאנאמיש זעהר גוט. דער גרעסטער טייל פון זיי בעשעפטיגט זיך מיט קליידער געשעפטען, און געהענדיג איבער דער הויפט־גאס פון שטאט, קענט איהר לייענען אויף די שילדען פון די גרעסטע געשעפטען די נעמען: קליין, אבראמזאן, זעליגזאן, און נאך אזעלכע זאהנס....

ערשט נישט לאנג האבען די דארטיגע יודען געפייערט דעם חנוכת הבית פון זייער שוהל — די לעצטע שוהל אויפ'ן ווייטען צפון. אויף איינער פון די שעהנסטע גאסען, די „פרינצעס־סטראט", האבען די יודען אפגעקויפט א וואגזאל און איהם פערוואנדעלט אין א שוהל, וואס וואלט זיך אפילו געגען די ניו־יארקער שוהלען נישט בעדארפט שעהמען. א חוץ די שוהל צום דאווגען געפינען זיך אין דער געביידע גרעסערע און קלענערע זאלען פאר פערוויילונגען און פערזאמלונגען.. ביים בענייען פון דער שוהל האבען די ארטיגע נארוועגישע צייטונגען געשריבען גרעסערע ארטיקלען וועגען דער געוואלדיגער ענערגיע פון די איינגעוואנדערטע יודען, וואס האבען בעוויזען זיך אזוי ארויפצוארבייטען, — פון א הייפעלע ארימע אימיגראנטען.

שבת ביינאכט בין איך געווען דער גאסט פון דעם דארטיגען יודישען ספארט־פעראיין. דער ווינטער־ספארט אין נארוועגען ווערט פערוואנדעלט אין א נאציאנאלען פאלקס יום־טוב. אין אלע שטעט און שטעטלעך פון די פערווארפענסטע טיילען פון'ם לאנד גרייטען זיך די ספארט־פעראייניען א גאנץ יאהר צום ספארט־סעזאן. און ווען עס קומט דער לאנג דערווארטעטער יום־טוב הויבט זיך אן די „עמיגראציע" פון אלע עקען לאנד צו די בערג פון דער היסטארישער שטאט טראנדיעם, אלע געהען צופוס טראגענדיג פאראויס פאהנען און אויפשריפטען, בעגלייט פון מוזיק. אין טראנדיעם הויבט זיך ערשט אן די ריכטיגע שמחה. ארום די בערג אויף א גרויסען פלאץ פראוועט מען פערשידענע פערוויילונגען, מ'טאנצט אונטער'ן פרייען הימעל אין סאמע פראסט, זינגענדיג נארוועגישע פאלקס־לידער, דאן ערשט ווערט אויסגערופען אז דאס גליטשען הויבט זיך אן, און אלע אויגען זענען אנגעשטרענגט צום הויכען בארג, באלד דאכט זיך אייך, אז ערגעץ פון צווישען די הויכע וואלקענעס פליהט ארויס א קליין פינטעלע, א צווייטס, און א דריטס, ביסלעכווייז ווערען זיי גרעסער, און מיט איין מאל דערזעהט איהר א גאנצע שורה מענשען פליהען איינער נאכ'ן צווייטען, ווי פייל פונ'ם בויגען, אראפ פון די שניי־בערג.

געוועהנליך שפילען איניגע ספארט־קלובען, כדי צו געווינען פרייזען, צווישען זיי האט זיך אויך בעטייליגט דער יודישער ספארט־פעראיין „בלוי־ווייס", יעדער קלוב שטעלט אוועק אפאהן מיט אן'עמבלעם (צייכען), א סימן פאר די מיטגלידער צו פערזאמלען זיך ארום דער פאהן. דער יודישער פעראיין האט אוועקגעשטעלט א בלוי־ווייסע פאהן מיט א מנורה, און נאך יעדען „צוג" זענען אנגעלאפען יודישע יונגעלייט און מיידלעך איינגאנצען פערשאטען פון שניי און אנגעזאגט די בשורה אין יודיש (לכבוד מיר) און האלב נארוועגיש: — מיר האבען פערלוירען, זיי,.. האבען געוואונען. ענדליך פארנאכט זענען אנגעלאפען צוויי פערסאפעטע יודישע יונגעלייט מיט דער בשורה: הורא ! הורא! מיר האבען אנ'איינס.

פערהאן נאך צוויי יודישע ישובים אין נארוועגען א חוץ טראנדיעם. דאס זענען: בערגען, וואס ליגט ביים ברעג פון ים און איז אריבער צוויי טעג רייזע פון טראנדיעם. און די הויפטשטאט אסלא, וואו ס'געפינט זיך דער גרעסטער טייל פון די איינגעוואנדערטע יודען אין נארוועגען.

די ••ייי דערמאנטע שטעט זענען זעהר ווייט איינע פון דער אנדערער. צוליב דער ווייטקייט איז נישטא קיין בעריהרונג פון איין יודישען ישוב מיט'ן צווייטען. יעדע קהלה לעבט זיך א בעזונדערען אייגענארטיגען לעבען.

נארוועגען צייכענט זיך אויס מיט איהר אנטיסעמיטיזם צו די יודען מעהר ווי אלע סקאנדינאוויש לענדער, אין קיין איינציג לאנד אין סקאנדינאוויען געפינט איהר נישט אזא שנאה צו יודען ווי אין אסלא. די הויפטשטאט פון נארוועגען מיט איהרע פאר הונדערט יודען, לויט די שטענדיגע אטאקעס אין דער דארטיגער פרעסע געגען יודען, דער פערבאט אויף דער יודישער שחיטה און דעם גאנצען טארארם, וואס מ'האט וועגען איהר געמאכט אין נארוועגישען פארלאמענט, וואלט זיך געפאסט אז נארוועגען זאל פערמאגען א פאר מיליאן יודען, די דארטיגע יודען ווייסען שוין אפילו צו דערצעהלען וועגען א נארוועגישען „דרייפוס־אפערע" פון א יודישען קאפיטאן אין דער דארטיגער ארמעי, וואס איז צוליב זיין יודישקייט געפאלען א קרבן פון א בייזוויליגען בלבול. נאכ'ן שווערען אורטייל פון אויסשליסען איהם פון דער ארמעי און אויך א געפענגניש־שטראף האט ער אין געריכט אויסגערופען: — איצט האט נארוועגען איהר דרייפוס!

די אורזאכען פון אנטיסעמיטיזם אין נארוועגען זענען פערשידענע, ערשטענס, געפינט זיך נארוועגען נישט ווייט פון דייטשלאנד, פון וואנען די האקענקרייצלער מגפה ווערט פערשלעפט אין אלע באהענטע לענדער; צווייטענס, די דארטיגע איינגעוואנדערטע יודען זענען זעהר צוריקגעשטאנען. געקומען פון די קליינע ליטווישע און פוילישע שטעטלעך, האבען זיי מיט זיך גארנישט מיטגעבראכט, א חוץ דעם בעגריף פון האנדעל־וואנדעל און דאן ווען מ'קומט צו זיך — הויבט מען אן דאס געזעלשאפטליכע לעבען ווי ס'האט אויסגעזעהן מיט דרייסיג יאהר צוריק אין קליינעם שטעטעל: מ'רייסט זיך ארום וועגען אנ'עליה, וועגען א רב אדער א גבאי, און וועגען דער מזרח־וואנד.

נישטא דערפאר צווישען די דארטיגע יודען ווער ס'זאל ענטפערען אויף די אנפאלען פון דער דארטיגער פרעסע, פיהרען אנ'אויפקלערונגס־ארבייט און בעקענען די נארוועגער מיט'ן מאדערנעם יודישען לעבען. אויב מ'פאלט אויף זיי אן פון אלע זייטען, און מ'קען ווייטער נישט שווייגען, ווענדען ז זיי זיך צום „קאמיטעט פאר'ן פערטיידיגען יודישע אינטערעסען". אין לאנדאן. אדער זיי ברענגען דעם ראבינער פון דענעמארק ער זאל ענטפערען.

דערפאר אבער זענען זיי די יודען ודארט ספעציאליסטען אויף ארומקריגען זיך. צווישען זיך אליין — צוויי יודישע קהלות פערמאגט אסלא, אבער דא איז נישט די פראגע פון איינגעוואנדערטע און דארטיגע געבוירענע יודען, ווי ס'איז געוועהנליך דער פאל אין אנדערע סקאנדינאווישע לענדער. ביידע קהלות זענען איינס און דיזעלבע יודען, קומען פון דיזעלבע קליינע ליטווישע און פוילישע שטעטלעך, מ'האט צוזאמען אנגעהויבען פעדלען, אדער האנדלען מיט שמאטעס. האבען זיך א טייל ארויפגעארבייט און ארויסגעקראכען פון די שמאטעס און א טייל האבען נישט געהאט קיין מזל און מוזען ווייטער שווער ארבייטען צו מאכען א לעבען האבען זיך יא פאר יודען פון א ליטוויש שטעטעל צוזאמענגענומען, אויפגעבויט א שוהל מיט אלע נויטיגע קהלשע אינסטיטוציעס, אראפגעבראכט דעם רב פון זייער אמאליג שטעטעל, הרב לעווינסאן, און געמאכט א קהלה, דער ניי־געקומענער רב איז אזוי ארום געווארען דער איינציגער פארשטעהער פון די יודען אין אסלא. געהאלטען דרשות יעדען שבת, געמוסרט דעם עולם, געלערנט משניות מיט דער דארטיגער יודישער יוגענד, און אנגעהויבען איינפלאנצען יודישקייט צווישען די אסלער יודען, זענען אבער זייענע דרשות נישט געפעלען די ארויפגעארבייטע יודען, ווייל ראשית האט ער צופיל גערעדט וועגען יענער וועלט, און ארויפגעארבייטע יודען האבען געוועהנליך ליבער די וועלט... צווייטענס האבען די דארטיגע אלר־אייטניקעס געטענהט, אז אזעלכע דרשות פאסען זיך בלויז פאר זייער אמאליג ליטוויש שטעטעל, מיט דרייסיג יאהר צוריק, אבער נישט פאר אסלא, האבען זיי זיך אפגעטיילט אין א בעזונדערע מעהר מאדערנער קהלה, געבראכט א ראבינער, דווקא א דייטשען יאהודי מדור דורות וועלכער האלט נישט קיין דרשות און לערנט נישט קיין משניות.. פלאקערט איצט א מלחמה צווישען ביידע צדדים. צווישען די „רעפארמירטע" קאלוואריער דייטשען, וואס האבען ליב די דייטשע רעדעס פון זייער ראבינער, כאטש זיי פערשטעהען זיי נישט אזוי גוט, און צווישען דעם רב'ס צד, וואס ווילען דרשות וועגען עולם הבא און „גן־עדן" און קנעלען משניות, און ס'איז שווער צו זאגען, ווער ס'וועט זיגען — צי עולם־הבא, צי עולם הזה...

„געשטארבענע" טאכטער

קומט צוריק אין דער סדר־נאכט צו איהרע עלטערען

ווילנע. אין דער ערשטער סדר־נאכט האט זיך אין שטאט אפגעשפילט אנ'עפילאג פון א מערקווירדיגער סענסאציאנעלער געשיכטע.

מיט פינף יאהר צוריק האט די ווילנער משפחה ל. איבערגעלעבט א שווערע טראגעדיע.

זייער 19־יעהריגע טאכטער באסיע איז אין איינעם שיינעם פריהמארגען בעלם געווארען פון שטוב איבערלאזענדיג א בריף פון פאלגענדיגען אינהאלט: „איך האב צובראכען מיין לעבען מיט מיינע אייגענע הענט, זוכט מיר נישט. ווען איהר וועט לייענען דעם בריף, וועל איך זיין אויפ'ן עולם האמת".

דער פאטער פון דעם פערשוואונדענעם מיידעל איז דאן אוועק אין פאליציי און געמאלדען וועגען דער פערשווינדונג פון זיין טאכטער. די פאליציי האט דאן אנגענומען מיטלען אפצוגעפינען די פערשוואונדענע פריילין א טויטע אדער א לעבעדיגע, ס'זענען פונאנדערגעשיקט געווארען שטעק־בריף איבער גאנץ פראווינץ, דאס מיידעל איז אבער נישט געפונען געווארען.

דערפון זענען די עלטערן געווען נאך מעהר זיכער, אז זייער טאכטער איז טאקע בעגאנגען זעלבסטמארד. זיי האבען בעוויינט און בעקלאגט זייער טאכטער, אפגעזעסען נאך איהר שבעה, און מיט דער צייט האבען די עלטערן פערגעסען אן זייער אומגליק.

מיט א יאהר צוריק איז ל. געצוואונגען געווען צו ליקווידירען דעם געשעפט און די אמאל פערמעגליכע משפחה האט אנגעהויבען צו ליידען הונגער און נויט. ל. איז אריין אין דער גרויסער מחנה פון דעקלאסירטע סוחרים, אזוי ווייט אז אויף פסח האט מען געמוזט אנקומען צו גוטע מענשען צו מתן בסתר, צו קהלה־מצה א.א.וו.

מיט נישט קיין פרייליכע הערצער האבען זיך די ל־ס געזעצט צום סדר. בפרט אז אויף נאך יום־טוב האט געווארט אויף זיי אנ'עקסמיסיע כון וואוינונג.

און אט, ווען די ארימע משפחה ל., געזעסען א דערדריקטע ביי ארימען סדר־טיש האט זיך פלוצלונג געעפענט די טיר און אין שטוב איז אריין געקומען א יונגע פארל. ל. מיט זיין פרוי האבען א,נגעקוקט די אריינגעקומענע ווי פערגאפטע, באלד אבער איז פרוי ל, מיט א געשריי אויפגעשפרונגען פון ארט און געווארפען זיך אויפ'ן האלז פון דער אריינגעקומענער אין וועלכער זי האט דערקאנט איהר „—פערשטארבענע טאכטער".

ווען די ערשטע פרייד איז אריבער האט די טאכטער בעקענט איהרע עלטערען מיט'ן יונגערמאן וועלכער איז מיט איהר געקומען און וועלכער האט זיך ארויסגעוויזען פאר איהר מאן, און האט דערציילט פאלגענדע געשיכטע:

מיט איהר איצטיגען יונגענמאן א רייכען אינדוסטריעלער פון באסטאן און א מענש מיט „מאדערנע איינפאלען" ווי זי האט בעצייכענט זיין כאראקטער האט זי זיך בעקענט מיט יאהרען צוריק אין ווילנע .וואו ער האט בעזוכט זיינע קרובים דער יונגערמאן האט זי איינגערעדט, זי זאל אנטלויפען מיט איהם פון איהרע עלטערען.

נאך אנ'אינערליכען קאמף האט זי איהם געפאלגט, 3 יאהר האט זי געלעבט מיט איהם אזוי, ער האט איהר געמאכט פאר א געליבטע און זי האט זיך געשעהמט צו שרייבען וועגען דעם איהרע עלטערען. דאס איז אבער געווען בלויז א פאנטאזיע פון זיין צד־

אין איין שעהנעם פריהמארגען האט ער איהר איהר דערקלערט אז ער געהט מיט איהר חתונה האבען און טאקע אויף מארגען האבען זיי אפגעשטעלט א חופה.

אויף פסח האבען זיי בעשלאסען אראפצוקומען קיין ווילנע צו איהרע עלטערען זיי האבען פערשפעטיגט אויף איין טאג און זיי זענען געקומען צום סאמען סדר.

מען קאן זיך פארשטעלען די שמחה פון דער ארימער משפחה ל. בפרט נאך ווען חוץ דער „תחית המתים" אויפגעשטאנענער טאכטער האבען זיי נאך בעקומען א רייכע זאיידים, וועלכער האט שוין ארויסגעגעבען זיין שווער א טשעק, וועלכער דערלויבט איהם צו פערגעסען אן דאגות פרנסה.

—=:o:=—

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

בעקומט אין די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט"

די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעשיקט איבער דער שטאט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

זונטאג
1
כה
ניסן תרצ"ב

מאי

זון-אויפגאנג 4.10
זון-אונטערגאנג 6.58

פאבאר פון יאהרגאנג 1911 הייבט זיך אן מארגען

וועלכע פאבאראווצעס דארפן זיך מארגן שטעלן צו די פאבאר-קאמיסיעס

מארגען, ד. 2־טען מאי ד. י. הייבט זיך אין לאדז אן דער פאבאר פון יאהרגאנג 1911.

אין ערשטען טאג, ד. ה. ד. 2־טען מאי דארפן זיך שטעלן :

פאר דער פאבאר־קאמיסיע נומער 1 (נארוטאוויטשא 75) די פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1911, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 2־טען פאל. קאמיסאריאט, וועמענס נעמען ס'הייבען זיך אן מיט די ליטערעס :

A B C D E F G H Ch I J K L Ł

פאר דער קאמיסיע נומ. 3 (אגראדאווא 34) די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1־טען פאל. קאמיסאריאט, וועמענס נעמען ס'הויבען זיך אן מיט די ליטערעס :

A G I J

פאר דער קאמיסיע נומ. 3 (אל. קאשטשושקי 21) די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 11. פאל. קאמ. וועמענס נעמען ס'הייבען זיך אן מיט די ליטערעס :

A B C D E F G H Ch I J K L Ł M

צו די פאבאר־קאמיסיעס דארפען די פאבאראוועס מיטנעמען די פעסער, אדער פערזענליכע דאקומענטען ארויסגעגעבען פון די פאליציי - קאמיסאריאטען, פראלאנגאציע און רעגיסטראציע־קארטען, וואס זענען אויסגעשטעלט געווארען פון לאדזער מאגיסטראט, און בעשייניגונגען וועגען פאך און בילדונג.

די פליכט פון צושטעלען פערזענליכע דאקומענטען, איז אויך חל אויף די פאבאראווצעס פון קאטעגאריע ב. וועלכע האבען די דאזיגע בעשייניגונגען צוגעשטעלט צו די פאבאר־קאמיסיע אין די פריהערדיגע יאהרען.

די היינטיגע טרשטע מאי-פייערונגען

ווי אלע יאהר גרייטען זיך די סאציאליסטישע ארבייטער־פארטייען אויך היי־יאהר צו פייערען אימפאזאנט דעם ארבייטער יום־טוב — דעם ערשטען מאי.

די פ. פ. ס., בונד, דייטשע ארבייטער-פארטיי און רעכטע „פועלי-ציון"

וועלען אויך הוי־יאהר האבען א געמיינזאמע דעמאנסטראציע.

זיי זאמלען זיך אויפ'ן וואדני־רינעק און וועלען מארשירען דורך גלובנע, פיעטריקאווער, פרייהייטס־פלאץ, קאנסטאנטינער צום קבר פון די געפאלענע אין 1905, וואו ס'וועלען אפגעהאלטען ווערען קורצע מיטינגען און דער דעמאנסטראציע־צוג וועט פונאנדערגעלאזען ווערען.

אין אווענט, ארדנען די פ. פ. ס. איין א פארשטעלונג אין שטאט־טעאטער. ס'וועט געשפילט ווערען „דרייפוס פראצעס". דער „בונד" ארדנט אויך איין אין זאל פון קולטור־ליגע א מאי־אקאדעמיע.

די פראקעס

ארדנען איין א מאי דעמאנסטראציע. זיי וועלען ארויסמארשירען פון זייער לאקאל פיעטריקאווער 73 און וועלען גיין דורך פיעטריקאווער ביז פלאץ וואלנאששי, וואו זייער צוג וועט אויפגעלעזט ווערען.

די לינקע פועלי-ציון

די לינקע „פועלי ציון" בעמען אויך היי יאהר בישט קיין אנטייל אין אלגעמיינעם דעמאנסטראציע־צוג פון פ. פ. ס. און „בונד" און האבען זיך בעמיהט צו לעגאליזירען א אייגענע דעמאנסטראציע, וואס האט געזאלט מארשירען פון נארוטאוויטשא, פיעטריקאווער ביז פלאץ־וואלנאששי.

דער סטאראסטווא האט אבער דעם דעמאנסטראציע־צוג פון די לינקע פועלי־ציון, צוליב טעכנישע טעמים, בישט דערלויבט, דאגעגען איז זיי דערלויבט געווארען איינצוארדנען אינדערפריה א מאי־מיטינג אין פילהארמאניע און אווענט א מאי־אקאדעמיע אין זאל פון ארבייטער־הויז, ב. יאסעלעוויטשא 16.

הענדלער פון לעבעדיגע סחורה

א געשיכטע פאר פאלה, וואס איז נעכטען געשטאנען פאר'ן קרייז-געריכט

זייערע קרבנות זענען געווען מיידלעך פון 16 ביז 19 יאהר

(2) נעכטען איז פאר'ן היגען קרייז־געריכט געשטאנען דאס פאר־פאלק : דער 25־יאהריגער סטאניסלאוו רענקאוויעצקי און זיין 35־יאהריגע „זוגתו", מרת יוזעפא שתחיה...

בעשולדיגט זענען זיי געווארען אין דעם, אז זייט עטליכע יאהר האבען זיי אין דער דירה זייערער אויף דער 28־פולק פון קאניאווער שיסער־גאס 51 געהאט א שאנד־הייזעל, וואו זיי האבען אויף פערשידענע אופנים פערנארט אומגליקליכע מיידלעך פון 16 ביז 19 יאהר, געצוואונגען זיי צו פערקויפען זייער לייב, און געהאנדעלט מיט זיי סיי אין לאדז סיי אין ווארשא. פערקויפענדיג זיי, אלס „ווייסע שקלאפינס" אין כל'ערליי שאנד־הייזער.

אויפ'ן פראצעס איז זיך דאס געשמאקע פארפאלק נישט מודה אין זייערע פערברעכענס.

די פריצה'טע, יוזעפא, ווייסט אבער נישט צו דערקלעהרען, וואס איהר אייגענטליכע בעשעפטיגונג איז, און דער פריץ סטאניסלאוו זאגט, אז ער איז א מוזיקער, א פידעל־לעהרער...

עס ווייזט זיך אבער ארויס, אז דאס איז שקר וכזב — אז ס'הויבט זיך גארנישט אן...

איז, מילא – לא פידלתי, איז נישט געפידעלט !

און דא הויבט זיך אן א מעשה מיט א רייה עדות, מיט פראסטיטואירטע יונגע מיידלעך, וואס דאס פארפאלק האט זיי אומגליקליך געמאכט :

א מעשה מיט העלענא קרופיניא, וועלכע איז ביז מיט'ן 1930 געווען אנ'ארענטליך דינסט־מיידעל. א מעשה, ווי זי איז קראנק געווארען און אוועק אין שפיטאל. אז זי איז צו זיך געקומען, איז זי געבליבען אהן ארבייט, אהן מיטלען צום לעבען, און איז ארייגעפאלען צו די רענקאוויעצקי'ס, וועלכע האבען אויסגענוצט איהר טראגישע לאגע, און געצוואונגען צו שאנד.

די 16־יאהריגע רעגינא בייגער (ווארשא, מארשאלקאווסקא 52) איז פון דער היים אנטלאפען קיין לאדז. מ'האט איהר דא אנגעוויזען דעם אדרעס פונ'ם פארפאלק'ל. קיין גראשען ביים לייב און זעל האט זי נישט געהאט. אין א געוויסער צייט האט זי זיך אונטערגעגעבען דעם גורל...

מרת יוזעפא האט איהר א צייט לאנג געוואלט אריבערטראנספארטירען קיין ווארשא, כדי איינצוארדענען אין א דארטיג הייזעל, אבער די בייגער האט עס נישט געוואלט, מורא האבענדיג צוזאמענטרעפען זיך מיט קרובים און מיט אייגענע.

דער סוף איז געווען, אז זי האט זי דאך אריבערגעפעקעלט אין א ווארשאווער שאנד־הויז.

אזוי איז עס אויך געשעהן מיט דער 19־יעהריגער אירענא קארפינסקא, מיט דער גראבאווסקא, ווידרא, פיעטשאקובא, זאלאגא און א סך אנדערע.

דאס פארפאלק האט אפילו נישט אויסגעמיטען צו פערנארען צו זיך, צו פערשכור'ן און צווינגען צו פראסטיטוציע, זייער 16־יאהריגע שכנה'טע יאנינא גראבישעווסקא.

דערביי איז אויך אינטערעסאנט דער פרט, אז אויך מאטעריעל האבען די רענקאוויעצקי'ס אויף אנ'עקעלהאפטען אופן אויסגענוצט זייערע קרבנות, אפפטר'ענדיג זיי מיט גארנישט, מיט גראשענס, אדער מיט'ן בלויזען עסען־געבען.

ס'איז אויך טשיקאווע דער פרט. אז סטאניסלאוו האט זיך געפיהרט מעשה אמת'ער סוחר, און געפיהרט א שטיקעל בוכפיהרונג מיט „אנ'אריין" און „ארויס"...

דאס געריכט האט בעשלאסען אפצולייגען דעם פראצעס אויפ'ן 10 מאי, כדי צו פערהערען אויפ'ן ארט די מיידלעך : רעגינא פייגער און אירענא קארפינסקא.

פון שטאט-ראט

(מ.) מאנטאג, דעם 2 מאי, 8 אין אווענד וועט פארקומען א זיצונג פון דער ראטמענישער קאמיסיע פאר ארבייטס־ענינים.

מיטוואך, דעם 4 ד. ח. 5 נאכמיטאג וועלען פארקומען זיצונגען פון די קאמיסיעס פאר אלגעמיינע ענינים און פאר פינאנץ־ און בודזשעט־ענינים.

קרייז-צוזאמענפאהר פון פאלקס-שול-לעהרער

(2) דעם 7 מאי וועט אין לאדז, אין זאל פון שטאט־ראט פארקומען דער יעהרליכער קרייז־צוזאמענפאהר פון פוילישען לעהרער־פערבאנד.

אין דעם צוזאמענפאהר זאלען אנטיילנעהמען 200 לעהרער, און עס וועט געוועהלט ווערען א נייע אנפיהרונג.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) א. פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10), א. בארעמזא (פאמארסקא 12), ע. מילער (פיעטריקאווער 46, מ. עפשטיין (פיעטריקאווער 225), ז. גארטשיצקי (פשעיאזד 54), ג. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 50).

זעלבסטמארד פון א אונבעקאנטען

(2) נעכטען אינדערפריה האט זיך אונטערן טראמוויי, וואס איז געגאנגען צו ראדאגאשטש צו, נעבען זגערזשער 57, ארונטערגעווארפען אנ'עלטערער מאן פון א יאהר 60.

דער טראמוויי איז איהם איבערגעפאהרען אויף טויט.

פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג, כדי צו דערגיין, ווער ער איז.

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער
אלעע 1־טער מאי 2. דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעזמאן.

גאסטשפילן פון לאדזער קאמעראל און קליינקונסט-טעאטער
„ארט"
קינסטל. אנפ.: מ. בראדערזאן.

רעצטע טעג!
היינט, זונטאג - 2 פארשטעלונגען :
8 און 10 אווענד

פייגעל אין דער קופטען

2 טיילען, 12 שלאגער-נומערן

טעקסטען : משה בראדערזאן, י. אבערזשאנעק און עלדע.
מוזיק : דוד בייגעלמאן. דעקאראציעס : דינה מאטוס. רעזשי : ש. דזשיגאן און י. שומאכער.
קאנצערט-מייסטער : ש. בייגעלמאן. ביהנע-אינספעקטאר : מ. קאן.

1) פראגאגער 2) טענץ-שקיץ 3) אויפן שפאציר 4) באסטאן 5) אייזערנע נערוועו 6) שאך-מאט 7) אנאמת'ע יודישע סוכה און א שווייץ-באר 8) צמטענטענץ 9) א ראנדקעלע 10) טאנגא 11) אליהו הנביא ביים שניידער 12) אויפן קאלישער וואקזאל א דעפילאדע פון כ"ל-טוער, אריסטאקראטען, טעקןעסטראטארען און אנדערע לאפיטוטען.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער פון 6 אווענד.

היינט און פאלגענדע טעג!
דאס בעדייטענדע קינסטלערישע קלאנג-מייסטערווערק, וואס די גאנצע וועלט בעוואונדערט מיט אנ'אמת'ן אויסדרוק פון ענטציקונג און ענטוזיאזם

דער קאנגרעס טאנצט

פראדוקציע: Eryk Pommer
רעזשי: Eryk Cherill
די הויפטראלען קרעאירען:
Lilian Harvey, Henry Garat, Lili Dagover

פרעכטיגע וויזיע פון די צארישע בעראטונגען, וארגלאזע פערוויקלונגען אין דערפרעהעגדע ליבעלעך, ביי די קלאנגען פון שטראוס וואלצען. נישט געקוקט אויף די גרויסע קאסטען זענען די פרייזן נארמאלע.

אנהויב 4.30 נאכמיטאג.

מענער-היטען

איז גרעסטען אויסוואהל

בעקומט מען נור ביי

פון האנדעלס-געריכט

רעגולאציע-פארשלאג פון דער אקצ. געז. „סעטאלאנא" פון געריכט אפגעלעגט

אין יאנואר ד. י. האט די אקצ. געז. „סע-טאלאנא", פאבריק פון זייד-אויסארבייטונגען (אל. קאשטשושקי 9) בעקומען א „נאדזור" אויף דריי חדשים.

פאר'ן אפלויף פון דעם טערמין, האט זיך די פירמע געווענדעט צו די קרעדיטארען מיט א רעגולאציע-פארשלאג פון 40 פראצ. אויסצוצאהלען אין משך פון 2 יאהר.

נעכטען האט דאס געריכט בעטראכט דעם פארשלאג און בעשלאסען ארויסצווארפען געשוואוי-רענע רעווידענטען צו רעווידירען דעם פאקטישען פערמעגענס-צושטאנד פון דער פירמע.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופאדלאשטש פון דער פירמע „טעקסטיל-אינדוסטריע-געזעלשאפט" (אל. 1 מאי 9) איז אלס צייטוו. סינדיק געוועהלט געווא-רען דער ביזאיצטיגער קוראטאר אדוו. היימאן, צו וועלכען די קרעדיטארען דארפען אנמעלדען זייערע פרעטענזיעס.

דעלעגאציע פון הויז-בעזיצער אין וואיעוואודזטווע

וועגען דער פראגע פון קאנאליזירען די הייזער

דעם 2. סעפטעמבער 1930 האט דער מי-ניסטער פאר עפענטליכע ארבייטען ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג מכוח א צוואנג-קאנאליזירונג פון די הייזער.

אין דער דאזיגער פעראָרדנונג איז געווען פאראויסגעזעהן, אז דעם 1. פעברואר 1932 איז דער לעצטער טערמין פון אנשליסען די לאדזער הייזער צו דער שטאטישער קאנאליזאציע-נעץ.

אין שייכות דערמיט, איז אדורכגעפיהרט געוואָרען אנ'אנקעטע צווישען די באלעבאטים, אנ'אקציע אין מאגיסטראט, און אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג, אויף וועלכער עס איז בעשלאסען געוואָרען צו ווענדען זיך צו די מאסגעבענדע פאקטארען מיט פאלגענדע עגינים:

1) אפשטעלען דעם קאנאליזאציע-צוואנג אויף דריי יאהר,

2) דערלויבען אדורכצופיהרען די קאנאלי-זאציע אין די הייזער טיילוויז, און —

3) פונאנדערטיילען די טערמינען פון דער טיילווייזער קאנאליזירונג אויף 6 יאהר.

נעכטען פארמיטאג איז א דעלעגאציע, אין וועלכער עס זענען אריין פארשטייער פון אל-הויז-בעזיצער-פעראיינען, אוועק צום וויצע-וואיע-וואדע און איבערגעגעבען איהם א ברייט-מאטיווירטען מעמאריאל וועגען די אלע אנגעגעבענע ענינים.

דער וויצע-וואיעוואדע האט צוגעזאגט אונ-טערצושטיצן די פאסטולאטען פון די הויז-בעזיצער.

געוועז. מלוכה-בעאמטער—א שווינדלער

מ'האט שוין דעם בחור געפאקט, און ארייגע'ושבט

(2) פאליציי האט א לענגערע צייט ארומ-געזוכט דעם 27-יאהריגען אנטאני-יוזעף מיכאלסקי, א געוועז. מלוכה-בעאמטען, וועלכער האט זיך גע-מאכט א פרנסה פון ארומגיין זאמלען געלדער לטובת פערשידענע וואוילטעטיגע אינסטיטוציעס, און פארשטעלענדיג דערביי כל'ערליי לעגיטימאציעס (געפעלשטע, פערשטייט זיך) און בעפולמעכטיגונגען אפילו פון דער סטאראסטווע אויך.

פאריגע וואך איז אבער אנטאני-יוזעף נעבעך אריינגעפאלען אויף אזא אופן:

גראד איז ער געקומען אין א פירמע, וואס האט געקאנט דעם אונטערשריפט פון דעם סטא-ראסטווע-רעפערענט דעניס און, אז ער האט דעם פירמע-אינהאבער פארגעשטעלט דעם סטאראסטווע-דאקומענט מיט דער נאכגעמאכטער אונטערשריפט, האט מען איהם געהייסען קומען נאך דער נדבה אין א צווי שעה ארום, ווייל ס'איז איצט קיין צייט פינקט נישטא און, אז ער איז געקומען אין דער בעשטימטער צייט — האט איהם שוין אויס-געווארט א פאליציי-אגענט אין דעם אויספארשונגס-אמט אריין...

דארט האט זיך אנטאני-יוזעף, בהרפתיגו הרבים, אין אלץ מורה געווען, ווי אויך אין דעם, אז קיין שטענדיגען וואוין-ארט האט ער נישט, נאר אין דער צוקערניע פון מנשה קאלינסקי (זאכאדניע 30) האט ער ליגען א וואליזקעלע, אין וועלכער ער האלט בעהאלטען אלע נויטיגע כלי-מכשירים, וואס דינען איהם צו פעלשען דאקומענטען.

אלזא, פאליציי האט סוף כל סוף געפונען מיכאלסקי'ן און די וואליזקע זיינע האט מען שוין אויך געפונען.

דערווייל זיצט ער שוין און שפעטער וועט מען איהם משפט'ן.

חסידישער הויזווירט מיט'ן סאמעטענעם היטעל און אטלאסענער קאפאטע

ברעכט אום שבת אויף די טיר פון א לאקאטאר

א וויכטע סצענע האט זיך נעכטען אפגעשפילט אויף אל. 1-טן מאי 38

אויף אל. 1-טער מאי, האט זיך נעכטען אפ-געשפילט א וויסטע סצענע מיט א חסידישען הויז-ווירט, וועלכער האט אום שבת אויפגעבראכען א טיר פון א לאקאטאר, און האט בעבעך געהאט א ב'יטער'ע מפלה.

די מעשה איז אזוי געווען:

דאס הויז אויף אל. 1-טער מאי 36, האט מיט 3 חדשים צוריק געקויפט א געוויסער דוד מאיר ארבאך פון זגערזשער 30.

צווישען דעם נייעם ווירט מיט דעם לאקאטאר אברהם מילער, איז אויסגעבראכען א מחלוקה, מחמת דער ווירט האט זיך געפאדערט דירה-געלד, וואס דער אלטער ווירט האט איהם געהאט געשענקט.

וועגען דעם, איז צווישען דעם ווירט מיט דעם לאקאטאר געקומען צו אפטע מחלוקתן, און נעכטען, שבת, ווען מילער איז נישט געווען אינדערהיים, איז געקומען דער ווירט אין סאמעטענעם היטעל מיט דער אטלאסענער קאפאטע, געבאָרגט זיך א האק, און אום שבת גענומען ברעכען די טיר. אין דער „הייליגער ארבייט" האבען דעם ווירט צוגע-האלפען צווי שטיבעל-בחורים, אויך אין סאמעטענע היטלעך מיט אטלאסענע קאפאטעס, און די ארבייט איז געגאנגען אויף דער גאנצער פארע.

דערזעהענדיג דעם ווירט אין די שבת'דיגע בגדים מיט דער האק אין דער האנד, ווי ער ברעכט אום שבת די טיר, און מ'וואַרפט ארויס דאס ביסעל בעבעכעס אויפ'ן הויף, האבען זיך די לאקאטארען געווארפען אויף דעם ווירט מיט זיינע משרתים, העגד און פויסטען האבען זיך געביילט. די סאמעט-ענע היטלעך זענען באלד געגאנגען „דלאי", די אטלאסענע קאפאטעס צופליקט און צופיצעלט און די לייט האבען די לאקאטארען מקיים פסק גע-ווען כדבאי און די זאכען צוריק ארייגעשטעלט אין דער וואוינונג, און ווען נישט די פאליציי, וועלכע האט איהם ארויסגעראטעוועט, וואלט דער היציגער ווירט וואלט אפגעשניטען.

אויף די קולות פון דעם געשלאגענעם ווירט, זענען זיך צוזאמענגעלאפען מאסען מענשען און זיך צוגעקוקט צו דער קאמישער סצענע.

בינו לבינו האט דער יודישער לאקאטאר גע-ליטען א גרויסען שאדען, און געגען דעם ווירט האט די פאליציי צוזאמענגעשטעלט א פראטאקאל.

דער שול-צוואנג אין לאדז

מודעות אין די גאסען איז שייכות מיט'ן אנקומענדען שול-יאהר

(מ) אין שטאט זענען אויסגעקלעבט געוואָרען מודעות פון דער קאמיסיע פאר אלגעמיינער שול-בילדונג, וועגען דעם, אז דער פליכט פון אלגעמיי-נער שול - בילדונג א ונטערליגען פון אנהויב 1932[3 שול-יאהר אלע קינדער, וואס וואוינען אין לאדז, און זענען אין דעם עלטער פון 7 ביז 14 יאהר. ד. ה., די אלע וואס זענען געבוירען געוואָרען פונ'ם 31. אויגוסט 1918 און אין די יאהרען 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925.

אין די מודעות זענען אנגעגעבען געוואָרען די פרטים, ווי אזוי די עלטערען און די קינדער דארפען זיך נוהג זיין ביים אויספיהרען די פליכט.

פאר יעדער פרוי און הויזווירטין

מיר דערמאהנען, אז דאס געזונדסטע און גע-שמאקפולסטע דערפרישונגס-געטראנק איז ביר צו-געריכט דורך דער הויזווירטין פון גערשטען-עקס-טראקט „פראספעריטע".

דערלויבט נישט אייער פאמיליע צו בענוצען אויסער די היים קיין שום אנדער'ע געטראנקען — כדי אויסצומיידען ערקראנקונגען.

יעדע גוטע הויז-פרוי, וואס זארגט פאר'ן גע-זונד פון איהר פאמיליע, דארף האבען זומער שטענדיג צוגעריכטעט ביר פון גערשטען-עקסטראקט „פראספעריטע". אונגעוועהנליכער נידריגער פרייז פון גערשטען-עקסטראקט „פראספעריטע" ווייל

50 גלעזער ביער נאר פאר 1,20 זל.

צוגעפאסט איצט צום איצטיגען שווערעןווירטשאפט-ליכען שטאנד און איז צוגענגליך פאר דער גאנצער געזעלשאפט.

א חוץ דעם ביר-עקסטראקט, עמפפעהלען מיר די גערשטען-קאווע „סאנטע" אלס די בעסטע פון אלע ביז איצטיגע קאווע-ערזאצען וואס געפינען זיך אויף די דערנעהרונגס-מערק אין פוילען, פרייז פון א פערטעל קילא קאווע „סאנטע" — 60 גר.

„Prosperite" Sp. z. o. o. Łódź,
Leszno 22, tel. 191-51 konto w P. K O.
140-248

אונזערע ארטיקלען געפינען זיך אין אלע סקלאד-אפטעטשנעס און קאלאניאל-געוועלבער אין גאנץ פוילען.

וועגען דער פלייש-בערזע אין לאדז

(אג.) אין שייכות מיט דער פראגע פון שא-פען אין לאדז א פלייש-בערזע איז אויף א מיניס-טאָרען-זיצונג אין ווארשא בעשלאסען געוואָרען ארויסצושיקען אין אונזער שטאט א צווישענמיניס-טעריאלע קאמיסיע מיט'ן אנטייל פון פארשטעהער פון דער ווארשאווער פלייש-בערזע. נאך א גענויער אָריענטירונג אין די לאקאלע פערהעלטענישען, וועט די דאזיגע קאמיסיע פארשטעלען פאר די פעראינטערעסירטע מיניסטעריומס ענטשפרעכענדע פארשלאגען, און דאן וועלען אנגענומען ווערען ווייטערדיגע דעציזיעס.

ווער האט בעקומען דעם קונסט-פרייז פון לאדז?

(אג.) נעכטען איז אין מאגיסטראט פארגע-קומען די זיצונג פון דעם זשורי, וואס האט בע-שטימט די קונסט-פרעמיע פון דער שטאט לאדז (10 טויזענד זלאטעס) פאר וולאדיסלאוו סטשעמינ-סקי'ן. קאנדידאטען אויף צו בעקומען די פרעמיע זענען געווען: וויטשולקאווסקי, וואיטשעך ווייס, ארטור שיק און קאראל הילער.

נאך אנ'אינטערווענץ

(אג) די דעלעגאציע פון דער פערוואלטונג פון דעם פוילישען טעקסטיל-פערבאנד, וועלכע איז נעכטען אוועקגעפאהרען אויף אנ'אודיענץ צום האנדעלס-מיניסטער זארזשיצקי, און וועט אינטער-ווענירען מכוח די מיליטער-בעשטעלונגען, וועט אויך בעריהרען די פראגע וועגען די געהעכערטע פרייזען אויף פראדוקטען, וואס ווערען אויסגעאר-בייט אין די מלוכה'שע אינדוסטריע-אנשטאלטען.

פייערלעך געעפענט הירשפאנגס אויסשטעלונג

נעכטען איז פארגעקומען די פייערליכע ערעפע-נונג פון מאלער הירשפאנגס-אויסשטעלונג.

עס זענען געקומען פארשטעהער פון דער מאכט, פרעסע, קולטורעלע און געזעלשאפטליכע אינ-סטיטוציעס.

די אויסשטעלונג, פיעטריקאווער 74, איז אפען טעגליך פון 10 פריה ביז 7 אווענד.

ביי ערקעלטונגען

גריפע, האלז-ענטצינדונג, מאגען-געשווילעכץ, זאהן נער-ווען-שמערצען און גליווער-רייסונגען טוט מען גוט מיט א האלב גלאז נאטירליך ביטער-וואסער

Franciszka Józefa

פאר א טעגליכע דארם-ענטלערונג צו זארגען. צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד-אפטעטשנעס.

2755

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"
דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.

לעצטע 2 פארשטעלונגען
פון דזשעק
רעכטצייט
היינט, זונטאג, 9 אווענד
א גרויסע הנחה-פארשטעלונג
צו זעהר ביליגע פרייזען פון 60 גר. ביז 2 זל. 1-טע רייהע
פאזיסיון צום לעצטען מאל
דאס רבי'לע
מיט'ן אנטייל פון דער בעליבטער ארטיסטין און זינגערין
יוכבד זילבערג
צוזאמען מיט'ן גאנצען פילהארמאניע-אנסאמבל.

צום פריהלינג
בענוצט דעם גרעסטען אויסוואהל פון דער נייעסטער אין- און אויסלענדישער קאסמעטיק ווי:
פערפומען
פודערן
טואלעט-זייפען, קרעמען, זעמטליכע סעלנישע און בלומען-וואסערן
די איבעראל-בעקאנטע
קאנקורענץ-פערפומעריע פון
J. DRUKIER, 5 ZAWADZKA 5
— tel. 175-92. —
בעמערקונג: פאר ענגראסיסטען בעדייטענדער ראבאט.
בעזוכט מיין פערפומעריע און איהר וועט זיך איבערצייגען.

מוטער בעגעהט זעלבסטמארד
צוזאמען מיט איהר 4-יעהריגער בת-יחידה'לע
שרעקליכע פאמיליען-טראגעדיע אויף פאלודניאווא-גאס

(א) אויף פאלודניאווא 16 האט זיך נעכטען אפגעשפילט אנ'אויפרייסלענדע פאמיליען-טראגעדיע :

אין דעם הויז וואוינט די פאמיליע בעראן, וועלכע בעשטעהט פון 3 פערזאן.

די לעצטע צייט איז צווישען דער פרוי בעראן מיט איהר מאן געקומען צו קריגערייען, מחמת דער מאן האט דער פרוי פערנאכלעסיגט, צוליב וואס די פרוי האט בעשלאסען איבערצורייסען מיט'ן מאן און א סוף צו מאכען מיט איהר לעבען. זי האט אויך בעשלאסען, צוזאמען מיט זיך אויך מיט דעם לעבען פון איהר איין און איינציג געליבט טעכטערל צו מאכען א סוף

נעכטען האט זיך די פרוי סאבינא געלעגט אין בעט ארייין מיט'ן טעכטערל האלינא אויף'ן רעהענדיג דעם גאז-קראן.

ווען די שכנים האבען אינדערפריה גע-עפענט די טיר, זענען ביידע : די מוטער מיט'ן קינד געלעגען אין בעט טויטע.

דער שרעקליכער זעלבסטמארד האט אויף די איינוואוינער געמאכט אנ'ערשיטערנדען איינדרוק.

קרייז-קאנפערענץ פון רעוויזיאניסטען

אין לאקאל פון „ברית-הצהר" איז פארגעקומען די 3-טע קרייז-קאנפערענץ פון ציוניסטען רעוויזיאניסטען פון לאדזער וואיעוואדזטווע.

ביי א צאהל פון איבער 80 דעלעגאטען, פון 35 שטעט פון לאדזער קרייז עפענט די קאנפערענץ ה' יוסף זאנדער.

אין פרעזידיום ווערען געוועהלט די ה"ה : יוסף זאנדער (פארזיצער), אינזש. עלפערן, אויערבוים (לאדז), בערקענפעלד (אזארקאוו), קנאפף (לענטשיץ), עפשטיין (קלאדאווא) און בערלאנד (לוטוטוב) דאן האלט דער פארזיצער פון רעוויזיאניסטישען ועד-הראשי אינזש. א. קאצענאק, זיין רעפעראט איבער דער איצטיגער פאליטישער לאגע און איבער די רעוויזיאניסטישע ווירטשאפטליכע פראבלעמען.

ה' אינזש. קאצינאק שטעלט פעסט, אז די אנטי-ציוניסטישע פאליטיק פון ענגלאנד, וועלכע דאטירט זיך פון נאך די געשעהעניש'ן אין יאהר 1929, ווערט ווייטער קאנטינואירט. דאך איז ער אין דער מיינונג, אז דאס שאפען פון א יודישען ארץ-ישראל ליגט אין די אינטערעסען פון ענגלאנד.

אויף דער נאכמיטאג-זיצונג גיט אפ ה' סאלאמאן דעם בעריכט פון קרייז-קאמיטעט. און די רעלעגאטען בעריכטען וועגען די ארבייט אין די סניפים.

מאגיס. ט. בערקאל רעפערירט דאן איבער ארגאניזאציאנעלע פראגען, קרנות א.ד.גל.

אין דער גענעראל-דעבאטע ווערען לעבהאפט ארומגערעדט די פאליטישע און ארגאניזאציאנעלע ענינים.

9 א זייגער אווענד קומט פאר די פייערליכע אווענד-זיצונג פון דער קאנפערענץ אין אנוועזנהייט פון איינגעלאדענע געסט און פארשטעהער פון ציוניסטישע אגודות.

די קאנפערענץ ווערט בעגריסט דורך : ה' ראקאוויטש אין נאמען פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, ה' לויפנאס – מזרחי, ה' רומקאווסקי – ציוניסטישע פראקציע אין שטאט-ראט און אין דער קהלה, ה' קאלאדני – קרן-היסוד, ה' שאפירא – קרן - הקימת לישראל, ה' ד"ר זילבערשטראם – וועלט-פערבאנד „מכבי", ה, בלאט – „מנורה" ב'.

עס ווערען דאן נפהאלטען פאליטישע רעפעראטען פון ה' יוסף זאנדער און אינזש. קאפעלאוויטש מיטגליד פון צ. ק. פון „ברית-הצהר" אין פראנקרייך.

נאך די רעפעראטען ווערט פארטגעזעצט די גענעראל-דעבאטע. און עס ווערט געוועהלט א נייער קרייז-קאמיטעט אין פאלגענדען צוזאמענשטעל: מגר. ט. בערקאל, דוד סאלאמאן (לאדז), בערקענפעלד (אזארקאוו), בערלאנד (לוטוטוב), ראזענבוים (ראדאמסק) און שטיינמאן (טאמאשאוו).

עס ווערען אנגענומען פאלגענדע רעזאלוציעס : די 3-טע קרייז קאנפערענץ פראטעסטירט אמשארפסטען געגען דעם דירעקטאריום פון קרן-הקימת און זייער לייטונג מ. מ. אוסישקין פאר ארענדירען דעם באדען פון וואד-הארוויט און פאדערט דעמיסיע פון דער לייטונג.

רעזאלוציעס וועגען דער ארבייט פאר קרן-הקימת, קרן-היסוד, קרן תל-חי, פאר דינר, פאר תוצרות הארץ, פאר צרית עברית עולמית און פאר די קאמפראמיטירטען מעבירי מנחיל.

3 א זייגער ביינאכט ביי א געהויבענער שטימונג און ביי א געזאנג פון „התקוה" ווערט די קאנפערענץ געשלאסען.

א שווערע סוחר'טע
וואס איז זיך נוקם אין א יודישען שניידער

בשעתו האט א געוויסע העלענא אזשעגאווסקא (זאקאנטנע 17) בעשטעלט ביים שניידער שלמה הוזע (גדאנסקא 31) א מאנטעל פאר 200 זלאטעס, און בעצאהלט איהם מיט א וועקסעלע.

דעם וועקסעלע גופא האט זי אבער נישט געהאט קיין שטארקען חשק צו בעצאהלען, און הוזע'ן איז עס אנגעקומען מיט גרינע ווערים ביז ער האט פון דער „פיינקנע העלענע" ארויסבעקומען 72 זלאטעס.

אז הוזע האט זיך איבערצייגט, אז ער איז צו קורץ צו דער אזשעגאווסקא, האט ער גענומען און דעם וועקסעלע אפגעגעבען דעם סוחר גרינבוים (נארוטאוויטש 5–7) פאר 128 זלאטעס, און זאל ער געפינען אנ'עצה.

האט גרינבוים געשיקט א „שליח-מצוה", דעם קאמארניק, הייסט עס, וועלכער האט דאס געלד איינגעמאהנט, ווי א טאטע...

די אזשעגאווסקא ווידער האט זיך דערפאר בעשלאסען נוקם צו זיין אין הוזע, און אנגעקלאגט איהם אין געריכט, אז ער האט איבערגעגעבען דעם וועקסעל פאר דער פולער סומע, הגם ער האט בעקומען א דריטעל בעצאהלט.

דאס שטאטישע געריכט האט דעריבער פערמשפט הוזען אויף 4 וואכען ארעסט.

דאס קרייז-געריכט האט אלס אפעלאציע-אינסטאנץ, בטל געמאכט דעם ערשטען אורטייל, שטיצענדיג זיך אויפ'ן עדות-זאגען, אז דער וועקסעל איז אפגעגעבען געווארען פאר 128 זל.

צו דער מעשה נעהמט נאך אבער נישט קיין סוף, ווייל הוזע קלאגט איצט אן אזשעגאווסקא'ן פאר רכילות-טרייבען.

לאדזער טעאטער-עולם!
א בשורה טובה!
די גרעסטע טעאטער-סענסאציע אין פילהארמאניע!
רעזערווירט אייך דעם פרייטאג,
ד. 6-טען מאי, האלב 10 אווענד
צו בעגריסען דעם גרויסען סטאר
בען אדלער
וואס?
לעזט אין די ווייטערע אנאנסען.

Przeciw hemoroidom? ....jedynie
HERIDAL
Barcikowski
najlepszy i najtańszy środek
Cena tylko Zł. 3.20
Do nabycia we wszystkich aptekach i składach aptecznych

די אקציע געגען דעם געקינדיגטן קאלעקטיווען אפמאך

(2) עהערנעכטען אין אווענד איז פארגעקומען אין ז. ז. פ. א פערזאמלונג פון די טעקסטיל-אוועצעס, וואס זענען ארגאניזירט ביי ז. ז. פ.

אויף דער דאזיגער פערזאמלונג איז ארומגערעדט געווארען די פראגע פון דעם געקינדיגטען קאלעקטיווען אפמאך.

די פערזאמעלטע האבען בעשלאסען צו מסכים זיין אויף דער אקציע, וואס ווערט געפיהרט דורך די קלאסען-פעראיינען, כא"ע און „פראצא", אוני טערשטיצענדיג די לאזונגען פון אנ'אלגעמיינעם שטרייק.

כדי צו ארומרעדען בפרטיות די אקציע אויף דער נאהענטער צוקונפט, איז בעשלאסען געווארען אויפ'ן 5. מאי צוזאמענצורופען אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג פון די טעקסטיל-אוועצעס אין לאקאל פונ'ם קארטעל.

דער לאווניק קוק—רעהאביליטירט
נאכ'ן פערהערען אנ'ערך 100 עדות

(2) כידוע, איז אין שייכות מיט די פארוואורפען וואס דער וויצע פרעזידענט ד"ר וויעליבסקי האט בשעתו געמאכט בנוגע דעם לאווניק קוק, איז געגען דעם לעצטען פערפיהרט געווארען אנ'אויספארשונג.

דער אויספארשונגס-ריכטער פון 2-טען רעוויר ביים קרייז-געריכט, וועלכער האט געפיהרט די אויספארשונג, האט פערהערט אנ'ערך 100 עדות, און בעשלאסען אריינצוטראגען א פארשלאג צו בטל מאכען די אנקלאגע.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם האט זיך דער לאווניק קוק אפיציעל געוואנדט צום שטאט-פרעזידענט זשעמיענצקי מיט דער ביטע, ס'זאל ארויסגעגעבען ווערען די געהעריגע פעראָרדנונג וועגען דעם, אז ער זאל צוריק אנהויבען ארבייטען אויף זיין אמט.

דורכ'ן פארשלאג פון דעם אויספארשונגס-ריכטער איז דער לאווניק קוק פולשטענדיג רעהאבילטירט.

דער קאנקורס אויף שויפענסטער און ליכט-רעקלאמעס
ווער האט בעקומען די פרייז און אויסצייכנונגען

צווישען 22-טען און 26-טען אפריל איז פארגעקומען דער קאנקורס פון די בעסטע בעלויכטענע שויפענסטער און די בעסטע ליכט-רעקלאמעס.

דעם 26. אפריל האט די ריכטער קאמיסיע בעזוכט אלע 107 געשעפטען, וועלכע האבען זיך אנגעמאלדען צום קאנקורס, די פרייזען זענען פונאנדערגעטיילט געווארען אויף פאלגענדען אופן : פאר שויפענסטער 1-טער פריז ; א) פון דער לאדזער עלעקטראווניע — פירמע „פלוטאס", פיעטריקאווער 55, ב) פון דער האנדעלס-קאמער — קאלאדזשער סקי אנדזשעיא 3, ג) פון טעכניקער פעראיין — פירמע „מארקאני" פיעטריקאווער 84, ד) פון פערבאנד פון די פוילישע עלעקטרישע אונטערנעהמער — פירמע „וויאלעט", פיעטריקאווער 83.

2-טער פריז : א) פון סוחרים-פעראיין פיעטריקאווער 10 — פירמע מארגענשטערן, פיעטריקאווער 40. ב) פון סוחרים-פעראיין, פיעטריקאווער 113 — פירמע פידיך, פיעטריקאווער 103, ג) פון סוחרים-פעראיין, פיעטריקאווער 73 — וואַרשאווער-לאדזער האנדעלס-געזעלשאפט, פיעטריקאווער 48.

3-טער פריז א) פון דער לאדזער עלעקטראווניע — פירמע ראשאק, נארוטאוויטש 1. ב) פון דער רעדאקציע „נייער פאלקסבלאט" — פירמע אסטראווסקי, פיעטריקאווער 55. ג) פון אינסטאלאטארען פעראיין — ב. ליסנער, פיעטריקאווער 94.

פאר ליכט-רעקלאמעס

1-טער פריז : א) פון דער לאדזער עלעקטראווניע — קינא „לונא" — פשעיאזד 1. ב) פון די פוילישע עלעקטריקער — „פ. ק. א.".

2-טער פריז פון „גלאס פאראנוי" — צוקערניע זשעמיאנסקא, פיעטריקאווער 76.

3-טער פריז פון דער לאדזער עלעקטראווניע — פירמע „פאון" — פיעטריקאווער 154.

אויסער דעם האבען נאך בעקומען דיפלאמען 30 פירמען.

ראציאנעלע ווירטשאפט פון קאנסום

די דירעקציע פון דעם איין און איינציגען וואַרען הויז אין אונזער שטאט ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור קאנסום אויף ראקיטשינסקא 54 אייבקויפענדיג סחורות אויסשליסליך ביי דער קוועלע און דאס נאר אין א גרעסערע צאהל, און דאס אויך ביי א גוט אויסגעשולטען פאכמענישען פערסאנאל האט אייגעפיהרט אין לעבען די היי לאזונגען די נידריגסטע פרייזען, די בעסטע קוואליטעט סחורה און די העפליכסטע בעדינונג, קאנסום פערקויפט אויפ'ן פריהלינג-סעזאן וואל און זייד וואַרען אין די עלעגאנטסטע דעסען. און די מאדערנסטע פארבען, די אויסארבייטונג פון דער ווידז. מאנופאקטור אויף שלאפראקען, בלוזען, שערצען, א. אז. וו. אויסארבייטונגען פון מענער און דאמען וועש קאנפעקציע, אלעס צו אויסערסט נידריגע פרייזען, אלע אפטיילונגען פון קאנסום זענען פערזעהען מיט א רייכען אויסוואהל.

דזשעק רעכטצייט
וועט מיטוואך האבען א פייערליכען געזעגנונגס-אווענד

נאכן גרויסען ערפאלג, וואס דער בעליבטער דזשעק רעכטצייט האט ביי זיינע גאסטראלען אין לאדזער יודישען טעאטער, אין פילהארמאניע, שפילט ער שוין איצט די לעצטע טעג אין לאדז.

דעם היינטיגען מיטוואך ווערט איהם איינגעאָרדענט א פייערליכען געזעגנונגס אווענד מיט אנ'איבעראשענדען פראגראם.

אלע ליבהאבער און פערעהרער פון יודישען טעאטער ווע"ען זיך קומען געזעגנען מיט זייער ליבלינג.

ספארט-צירק ווערט געעפענט אין לאדז
וועלכע ריזען בעטייליגען זיך אין איצטיגען טורנעע ?

קומענדיגען מיטוואך, עפענט זיך אויף נארוטאוויטשא 61 דער אין לאדז שוין בעקאנטער ספארט-צירק

צום טורנעע האבען זיך געמאלדען א גאנצע רייהע וועלט-בעריהמטע אטלעטען, ווי: שטעקער, ציגאניעוויטש-זבישקא, דער לאדזער סטאדאר טארנאוו, דער לאדזער יודישער גבור מאקס קראוזע (מיטגליד פון לאדזער „בר-כוכבא") א. א.

די סענסאציע פון איצטיגען טורנעע איז דער מחבל מאנועל אליוועראַ, וועלכער האט לעצטענס בעקומען דעם „גאלדענעם פאס" פון ווארשא.

ארביטער וועט זיין דער אין לאדז שוין בעקאנטער ריכטער יוזעף באראנסקי.

„ארדט" — די לעצטע וואך
עס ווערט געשפילט „פייגעל אינדערלופטען"

שוין די לעצטע וואך (אונאפרופליך) שפילט דער „ארדט" אין אונזער שטאט.

דער טורנעע איבער'ן לאנד איז שוין פונאנדערגעשריבען און בעשטימט, אזוי אז ער וועט זיך אין לאדז מעהר נישט קאנען פערהאלטען.

די היינטיגע וואך וועלען אלזא געשפילט ווערען געזעגענונגס-פארשטעלונגען.

עס וועט געגעבען ווערען דאס סענסאציאנעלע פראגראם „פייגעל אינדערלופטען".

היינט – 2 מאל : 8 און 10 א זייגער אין אווענד.

צום פריהלינג! — צום פריהלינג!

די פליכט פון יעדער עלעגאנטער דאמע איז
צו בעקענען זיך מיט די לעצטע נייהייטען

סחורות פון דער מארקע
OK
פון ביז איצט נישט בעקאַנטע
העכסטע קוואליטעט

וואל-שטאפען:
Afghataine-frisette
מאָדערנע וואָלשטאָף אויף קליידער
Panama
Crêpe Mongole
Jersey
Mousline de Laine
Tricot
Shetland
מאָדערנע סחורה
אויף פאלטענס און קאָסטיומען

זיידווארעז:
Crêpe Lyon
Crêpe Extra
Crêpe Mongole
Crêpe Georgette
Crêpe Meteor
Crêpe Marocain
Petit Reine
Toile de soie
געמוסטערטע פולארען
געמוסטערטע עטאַמינען

ווידזעווער:
אויף קליידלעך, בלוזקעס
שלאָפראָקען און שירצען
Walencja
Lanetto
Bałtyk
Prosna
קאָלירטע פאַפעלין
געמוסטערטע פאַפעלין
שירצען-צייג

אויסשליסליכער פערסויף
פון ווידזעווער סחורות
בראַק,
סעקונדא
און
רעשטלעך

KONSUM PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.
ROKICIŃSKA 54. Dojazd Tramwajami 10 i 16

מאדערנע קאלירען:
bleu rayal, empire, bleu nuit, mode
אלע אַנדערע אבטיילונגען זענען רייך פערזעהען.
2186

KONSUM PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.
ROKICIŃSKA 54. Dojazd Tramwajami 10 i 16

קלאַנג-קינא-טעאַטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

היינט און פאלג. טעג!
גרויסער דאפעלטער שלאגער-פראגראם!
I.
„בלוט אין דער מדבר"
אין די הויפט-ראָלען: **Jack Holt, Dorota Sebastian**
II.
דאס שפילען זיך מיט ליבע
אין דער הויפט-ראָלע: **HENRI GARAT**

אָנהויב אין נעוועהנליכע טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג 12 בייטאָג.
קירצליך: „ס'האַרץ פון אַ לידער-זינגער"

יבשה-טראנספארטען
מיט אויטא-לאסטוועגען
באהן-עקספעדיציעס
איבערציהונגען, מאגאזינירונג
ערלעדיגט קאָנקורענצלאָז
Łódzko-Warszawskie Tow. Transportowe,
Sp. z o. o.
Łódź, Juljusza Nr. 1, tel. 206-90.
רעפרעזענטאַציעס פון דער פירמע
Dom Ekspedycyjno-Przewozowy
Bronisław Seidel i S-ka
Sp. z o. o.
Warszawa, Wronia 33, tel. 712-89.

קויפט נור פון די 1-טע קוועלע
גרויסער אויסוואַהל

שפאצירוואגענס
אייזען-ניקעל-
בעטען
מאַטראַצען
„Patent" ספרענזשינעווע
ווירזשימאַטשקעס אַמעריקאַנער
צו בעקומען אין פאַבריקס-לאַגער
„DOBROPOL", Łódź
Piotrkowska 73 (אין הויף)

Dr.
I. Dynenson
POWRÓCIŁ. 2758

Dr. med. **Haltrecht**
ספעציאל-ארצט פאר הויט-
און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 21-245
נעהמט אָן פון 8–11, זונטאָג פון 10–1.
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע - פרייזען.

Dr. **Z. Rakowski**
ספעציאליסט פאר אויערן-, נאָז-, האלז-
און לונגען-קראנקהייטען
11-טען ליסטאפאַד 9
קאנסטאנטינער טעלעפאָן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן
אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11

גארדינען-פאבריק
לײַטונג: **איזאַק בער**
לאדז, פיעטריקאווער 21
אין 2-טען הויף, 1-טער שטאָק
עמפפעהלט פארהאנגען, קאַפּעס,
ראלעטען, וויטראַזשען, עטאַמי-
נענע, טיולענע, שידעלקאָווע, פילע
די נייעסטע מאָדעלען
אין גרויסען אויסוואַהל
צו די ביליגסטע פרייזן אין לאדז
רעיעלע בעהאַנדלונג!
קומט און איבערצייגט אייך!

יעדער איינציגער
האט זיך אי-
בערציינגט,
אז פאר
מעבעל
דיוואַנעס, פעלצען, נייה-מאַשינען, גארדעראָבען או"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאָן 00-191.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט
מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

קליינע אנאנסען
פרייז פון אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

מענער-מאַגאזין-שניידער ערשטע סאָרט אונ-
טערמאשינער ווערען פון זאָפאָרט געברויכט
ווסכאָדניאַ 35, וו. 11. 2765

Panienka z dobrego domu żydowskiego poszukuje posady bony do dziecka na letnisko. Wiadomość w administracji niniejszego pisma.

פערשידענעס

ענטשולדיגונג. דערמיט מאַך איך בעקאַנט,
אז דאס וואָס איך האָב בעשולדיגט דעם ה' אייזי-
קאָוויטש (זגערזשער 15), אַז ער האָט מיך געמסרט,
איז געווען אַ מיספערשטענדניש.
מיט אכטונג יצחק וואלדען. 2751

ס'איז פערלוירען געוואָרען אַ פאַס און אַ
מיליטער-ביכעל אויפ'ן נאָמען וואָלף סטראַנק,
ארויסגעגעבען אין וולאָצלאַוועק. דער עהרליכער
פינדער ווערט געבעטען געגען בעלוינונג אָפּצו-
ברענגען אין אַדמ. פון דער צייטונג. 2752

UZDROWISKA אָטוואָצק. קלימאַטישע
וואלד-סטאַציע, היילט ווירקזאם לונגען-קראנקהייטען,
הארץ, נערווען, בלוטארמקייט, אויסגעמאַטערטקייט,
זאָגאַר רוקען-קראַנקהייט. צאָהלרייכע סאַנאַטאָריומס,
קאָמפאָרט איינגעאָרדענטע פענסיאָנאַטען. מעסיגע
פרייזען. 2739

געלעגענהייטליך צו פערקויפען אַ מענער-
נייה-מאַשין (זינגער) פרייזווירדיג. צו ערפאַהרען
ביי ענגעלשער, שרודמיעסקאַ 8.

לאקאלען

צו דינגען און פערדינגען פערשידענע וואוי-
נונגען אין אַלטע און אין נייע הייזער מיט אַלע
בעקוועמליכקייטען אויף מאָנאַטליכע דירה-געלד, גע-
וועלבער, געשעפטס- און פאַבריקס-לאָקאַלען. מעב-
לירטע צימערן, הייזער, ווילעס, פלעצער פון פער-
שידענע פרייזען. יעדער קויפט און פערקויפט. נאָר
דורך דער ביורא לאקום", וואָס ערלעדיגט פינקטליך
און סאָליד. אינפאָרמאַציעס אָהן בעלוינונג, פיעט-
ריקאָווער 62, פראָנט, 2. שטאָק, טעל. 15-166,
טעגטעגליך פון 8 פריה ביז 8 אָוועגד.

צו פערמיטען אַ פראָנטאָווע צימער מיט בע-
קוועהמליכקייטען אויף זאַכאָדניאַ 66, פראָנט, 2-טער
שטאָק. ביי ווײַנשטאָק. 7764

אַ פראָנטאָווע באַלקאָן-שטוב אַ גרויסע איז
פון זאָפאָרט צו פערמיטען. צו ערפאַהרען סקלאַ-
דאָווע 18, ביי אַלשטיין. 2728

פרייע פאסטענס

מענער-מאַגאזין-אַרבייטער צו סאַקעס, אויבער-
מאשינער און אונטערמאַשינער, ווי אויך אַנ'אויס-
פרעסער ווערען פון זאָפאָרט געברויכט ביי פײַנ-
וואַקס, זאַכאָדניאַ 33. 2754

טאנדייט-העמדען-נייהערינס מיט מעהרערע
מאַשינען ווערען געזוכט ביי בלומענפעלד, נאָוואָ-
מיעסקאַ 10. 2749

אַ קוואליפיצירטער ריכטעווער ווערט פון
זאָפאָרט געברויכט ביים קאָמאַשען-שטעפער ענגעל-
שער, שרודמיעסקא 8.

רעטשניצע
פון דאקטוירים - ספעציאליסטען
11 בזשעזשינער 11
טעלעפאן 63-137
ס'נעהמען אָן דאָקטוירים פון אַלע ספעציאליטעטען
וואלינסקי, זאלצוואַסער, לוביטש,
סלאבאדסקי, קערשנער, שיפמאן,
שמירגעלד, שמערלאווסקי
ווי אויך ווייזיטען אין שטאט.
עלעקטריזאציע, אנאליזען, דענטיסטישער קאבינעט
צאהן-ארצט לאזשינסקא-סטאראפאלסקא
א בעראטונג ביים אויגען-דאָקטאָר נאָר 3 זל.

AMBULATORJUM WENEROLOGICZNE
przy lecznicy ZGIERSKIEJ 17
נעהמט אָן טעגליך ספעצ. אַרצט
Dr. H. RÓŻANER
פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען,
מענער-שוועכע פון 1–2 בייטאָג.

Dr. med. **REICHER**
פאלודניאווא 28, טעל. 20193
ספעציאל-אַרצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג
נעהמט אָן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אָוועגד
זונטאָג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאָג.

— דורך —
עברי 3 חדשים
פון א-ב ביז עברי און דאוונען דורך 3 חדשים
ווערט געלערנט מיט קינדער פון 4 יאהר אן
דורך מלמדים-ספעציאַליסטען אין דעם
בעוואוסטען רעליגיעזען
גן-ילדים ◆ פרעבעל-שולע ◆
ביים בית-ספר „תורה-ודעת"
פל. וואלבאשטשי (נייע שטאָט) **6**
קינדער פון 4 ביז 8 יאָהר ווערען אהיימגעפיהרט
דורך אַ ספעציעלען מענש.
איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען פון 11–1 מיטאָג.

„SANATO"
כירורגיש-ווענערין-אנשטאַלט
אגראדאווא 10, טעל. 57-213
1-טע און 2-טע קלאַס
גינעקאלאגיש-ווענעריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד.
רייטלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאַס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאַסוו
כירורגישע אַפטיילונגפון ד"ר מעד. מ. קאנטאר.

אבאנעמענט-פרייז אין לאדז – 5 זל. אַ חודש מיט צושטעלען אַ היים אויף דער פראווינץ [illegible]
אַ חודש אין אויסלאַנד – 8 זל.
פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען פון די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פעראַנטוואָרטליך.
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אנאנסען-פרייז פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
נאָכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
[illegible] 100 [illegible] 10 [illegible]

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Bzunstowski i D. Zilberberg. — Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 36.